

นวนิยายคืออะไร

นวนิยายเป็นศัพท์ใหม่ในภาษาไทยที่คิดขึ้นสำหรับเรียกรวมกรรมประเภทเรื่องสมมุติหรือบันเทิงคดี (Fiction) อย่างหนึ่งที่เป็นร้อยแก้วแบบพรรณนาโวหาร ซึ่งในภาษาไทยแต่เดิมเรียกเรื่องอ่านเล่นหรือเรื่องประโลมโลก

นวนิยาย แปลตามตัวอักษรหมายความว่านิยายแบบใหม่ ซึ่งตรงกันกับความหมายของคำ novel ในภาษาอังกฤษ คำนี้มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า novellus แปลว่าใหม่

คำนี้ใช้ครั้งแรกเพื่อจะเรียกนิยายอย่างใหม่ของ บอคาจีโอ (Boccaccio) ซึ่งเล่าถึงชีวิตในแง่ต่าง ๆ นวนิยายหรือ novel เป็นวรรณกรรมที่ใช้ภาษาร้อยแก้วในการเขียนเพื่อบรรยายถึงความเป็นอยู่ของมนุษย์ การกระทำ ผลของความคิด และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปของชีวิต ในประเทศอังกฤษนวนิยายเรื่องแรกเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 โดย Samuel Richardson แต่งเรื่อง Pamela เมื่อ พ.ศ. 1740 ส่วนนวนิยายเล่มแรกของฝรั่งเศสคือ Le Diable boiteux แต่งโดย Alain René Le Sage เมื่อ ค.ศ. 1707 สำหรับนวนิยายของไทยเพิ่งเกิดขึ้นในปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งอยู่ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นี้เอง

สำหรับความหมายและลักษณะของนวนิยาย มีผู้อธิบายไว้หลายท่าน อาทิเช่น Gilbert Highet อธิบายว่า

นวนิยายคือเรื่องเล่าขนาดยาวที่แต่งขึ้นเกี่ยวกับบุคคลที่ไม่มีตัวตนจริง ๆ นวนิยายเป็นทั้งเรื่องจริงและเรื่องเท็จคือ แมว่า

บุคคลและพฤติกรรมต่าง ๆ จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง แต่ตัวละคร
 ในนวนิยายนั้น ๆ เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นแบบฉบับของบุคคลที่มี
 ชีวิตจริง และพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายก็สอดคล้องกับ
 ลักษณะความเป็นไปที่ปรากฏขึ้นจริงในสถานที่และยุคสมัยนั้น ๆ²

Anthony Trallop กล่าวว่

นวนิยายเป็นสิ่งที่แสดงภาพชีวิตคนสามัญ ซึ่งทำให้คล้ายชีวิต
 จริงโดยการสอดแทรกอารมณ์ และทำให้อ่านโดยแทรกเหตุ
 การณ์เสกืออารมณ์ เพื่อให้เป็นภาพที่มีคุณค่าควรแก่การสนใจ
 นวนิยายนั้นควรจะต้องเติมไปด้วยภาพชีวิตจริง ซึ่งมีสภาพของ
 บุคคลที่รู้จักในโลกหรือเป็นผู้ที่ผู้แต่งรู้จัก แต่เป็นตัวละครที่ผู้
 แต่งสร้างขึ้น โดยกำหนดให้มีลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่ง
 เป็นที่รู้จักกันดี³

Isaac K. Funk อธิบายความหมายของนวนิยายไว้โดยละเอียดดังนี้

นวนิยายคือเรื่องสมมุติแบบพรรณนาโวหาร ซึ่งในปัจจุบันนี้มัก
 มีความยาวพอที่จะพิมพ์เป็นเล่มขนาดใหญ่พอสมควร ตัวละคร
 และพฤติกรรมต่าง ๆ ในนวนิยาย ซึ่งเป็นแบบฉบับของชีวิตจริง
 จะดำเนินไปตามโครงเรื่อง ซึ่งจะมีความซับซ้อนต่าง ๆ กันใน
 แต่ละเรื่อง

² Gilbert Highet, Peoples Places and Books (New York :
 Oxford University Press, 1953), p. 203.

³ Walter Earnest Allan, Writers on Writing (Boston :
 Writer Inc., 1948), p. 123.

นวนิยายนี้ นับเป็นอันดับที่สามในวิวัฒนาการของบันเทิงคดี ซึ่งเกิดจากจินตนาการอันมี มหากาพย์ (epic) เป็นประเภทแรก และนิยายกลอน (romance) เป็นประเภทที่สอง นวนิยายแตกต่างจากมหากาพย์ในด้านเนื้อเรื่องคือ นวนิยายเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและพฤติกรรมของคนสำคัญ และแตกต่างจากนิยายกลอนเพราะเป็นเกี่ยวกับอารมณ์มากกว่าความคิดฝัน และเรื่องราวอันมหัศจรรย์⁴

ตามทัศนะของนักวรรณคดีไทย มีผู้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของนวนิยายไว้หลายท่าน อาทิเช่น

เปลื้อง ณ นคร กล่าวว่า

นวนิยายคือเรื่องราวที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน เรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องที่สมมุติแต่งขึ้น แต่อาจมีมูลความจริงแฝงอยู่ได้ ความมุ่งหมายของนวนิยายก็เพื่อความเพลิดเพลิน แต่บางทีนักเขียนก็อาจใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเย้ยหยัน (satire) เสียดสี แนะนำสั่งสอน หรือแสดงแนวความคิดทางการเมือง และหลักธรรมต่าง ๆ⁵

(ศาสตราจารย์) ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้ให้คำอธิบายโดยละเอียดดังนี้

นวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมที่ใหม่ สำหรับฝรั่งเองจึงมีชื่อเรียกว่า novel แปลว่าของใหม่ เป็นสิ่งสืบเชื้อสายมา

⁴Isaac K. Funk (ed.), Funk and Wagnalls New Standard Dictionary of the English Language (New York: Funk & Wagnalls, p. 1692.

⁵เปลื้อง ณ นคร, เรื่องเดิม, หน้า 93.

จากการเล่านิยายอันเป็นพฤติกรรมธรรมชาติของมนุษย์ แต่
นวนิยายมีกลวิธีใหม่ขึ้นจากนิยายซึ่งเล่ากันมาแต่โบราณด้วย
ประการต่อไปนี้

นิยายทั้งของฝรั่งและตะวันออก มักเป็นเรื่องเล่ายาว
อาจเป็นร้อยกรองหรือร้อยแก้ว ผู้แต่งมักทำประหนึ่งว่าเป็น
เรื่องจริง เล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน มักเป็นเรื่องอิง
ประวัติศาสตร์ หรือตำนานทางศาสนา กลวิธีมีเพียงการ
บรรยาย ในการดำเนินเรื่องผู้แต่งหรือผู้เล่าจะลำทับเหตุ-
การณ์ตามปฏิทิน นวนิยายนั้นเป็นร้อยแก้ว ผู้แต่งไม่มีทำ
ว่าจะให้ผู้อ่านเชื่อว่าเป็นเรื่องที่ต้องความจริง เป็นที่เข้าใจ
ว่าเป็นเรื่องแต่ง และการดำเนินเรื่องนั้นจะตั้งต้นเมื่อตัว
ละครอยู่ในวัยเด็ก แล้วเล่าต่อไปถึงวัยหนุ่มสาวตามกาล
เหมือนปฏิทิน หรือจะตั้งต้นเมื่อหนุ่มสาว ย้อนไปเล่าถึงวัย
เด็ก แล้วย้อนกลับมาวัยไหนอีกก็ได้ และมีวิธีการอีกหลาย
อย่าง ซึ่งผู้แต่งใช้ตามความพอใจ คำพูดของตัวในเรื่องจะ
ต้องเป็นคำพูดที่เหมาะสมแก่ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และ
การศึกษาของตัวนั้น ๆ และการสนทนาหรือเจรจาจะเห็นชัด
ว่าเป็นส่วนวนการบรรยายเรื่องหรือพรรณนาเหตุการณ์ต่าง ๆ
ของผู้แต่ง กับส่วนวน สนทนาของตัวละคร⁶

๓.๑ กำเนิดวรรณกรรม

แบบแผนวรรณกรรมที่เก่าแก่ที่สุดคือ วรรณกรรมในลักษณะการบอกเล่าและขับร้อง
ซึ่งมีมาก่อนที่จะมีการคิดประดิษฐ์ตัวอักษรสำหรับบันทึกเรื่องราวขึ้นเป็นวรรณกรรมที่เป็น

⁶ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, เรื่องเดิม, หน้า 74-5.

ลายลักษณ์อักษร วรรณกรรมในลักษณะนี้อาจเรียกว่าประเภทดูและฟัง (see and hear) หรือโสตทัศนศึกษา (audio-visual type)⁷ มักแสดงควบคู่ไปกับการเดินรถหรือพิธีกรรมต่าง ๆ

นักมานุษยวิทยาและนักวรรณคดีของชาติต่าง ๆ ได้ศึกษาและตั้งข้อสังเกตว่า วรรณกรรมของมนุษยชาติ จะมีแนวโน้มดังนี้คือ เมื่อมนุษย์เริ่มมีความเจริญขึ้น จะมีการประพันธ์ขึ้นในวัฒนธรรมหรือชุมชนมีลักษณะเป็นรอยแถวปนรอยกรอง คือมีการเรียบเรียงคล้ายภาษาสามัญ แต่มีการบังคับจังหวะ ต่อมาหรือในขณะเดียวกันนั้นเองก็จะมีการประพันธ์รอยกรองมีบังคับเป็นสัมผัสสระหรืออักษร มีจังหวะซึ่งเกิดจากเสียงยาว - สั้น ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เป็นสื่อแสดงความคิดเห็น ต่อจากนั้นจึงมีรูปแบบของการประพันธ์ขึ้น เช่น นิยาย และกาพย์กลอนสั้น ๆ

วรรณกรรมประเภทบอกเล่าที่เก่าแก่อีกชนิดหนึ่งคือ การเล่าเรื่อง (story telling) ซึ่งมีทั้งรอยแถวและรอยกรอง เรื่องเล่านี้เริ่มขึ้นก่อนมีลักษณะเป็นรอยกรอง ได้แก่บัลลาด (ballad) นิยายกลอน (romance) และมหากาพย์ (epic) อาจจะเป็นเพราะเรื่องเล่าที่เป็นรอยกรองเย็นเยือกหรือเพราะมีเนื้อเรื่องไม่สนุก จึงมีผู้แต่งเรื่องรอยแถวขึ้น โดยคัดแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับยุคสมัยและรสนิยมของผู้อ่าน เรื่องเล่าที่เป็นรอยแถวเหล่านี้ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน (folk lore) และตำนาน (legend) ซึ่งเป็นสิ่งที่ประจำในชนทุกหมู่และทุกประเทศ

ในสมัยกลางเรื่องเล่าต่าง ๆ เหล่านี้เป็นที่นิยมอย่างมากในยุโรป จนเกิดมีนักขับหรือนักเลาเรื่องอาชีพขึ้นในประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีชื่อเรียกรวมว่า minstrel และมีชื่อและลักษณะผิดเพี้ยนไปในแต่ละประเทศ เช่น ในประเทศเยอรมันเรียก minnesinger ในประเทศฝรั่งเศสตอนใต้เรียก troubadour และทางตอนเหนือเรียก trouveres⁸ เป็นต้น ศิลปินเหล่านี้มีเครื่องดนตรีประกอบเพลงและเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ

⁷Dickinson, op. cit., p. 61.

⁸วิทย์ ศิวะศรียานนท์, เรื่องเดิม, หน้า 28-9.

ในสมัยเมื่อมนุษย์มีความเจริญด้านอักษรศาสตร์จึงมีการนำบทรับรองและเรื่องเล่าต่าง ๆ มาบันทึกไว้และมีการแต่งให้ไพเราะจนกลายเป็นวรรณกรรมของกลุ่มชน หรือของชาติสืบไป

2 กำเนิดนวนิยาย

นวนิยายเป็นคำประพันธ์บรรยายซึ่งสืบเนื่องมาจากแบบแผนวรรณกรรมที่เก่าแก่ที่สุด คือ การเล่าเรื่องซึ่งเป็นวิธีสื่อสารก่อนที่มนุษย์จะรู้จักประดิษฐ์ตัวอักษรสำหรับบันทึกเรื่องราวเป็นภาษาเขียน เรื่องที่นิยมฟังและเล่ากันในสมัยแรกมักเกี่ยวกับการผจญภัยและการสู้รบ เรื่องที่เป็นภาษาคล่องจ่องแบบรอยกรองไคแกมหากาพย์ นิยายกลอน และปกรณัม ส่วนที่เป็นร้อยแก้วไคแก่นิทานพื้นบ้านและตำนาน

เรื่องเล่าเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงรายละเอียดของเนื้อเรื่องไปตามยุคสมัย เพราะมีการเล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน จนไม่ปรากฏตัวผู้แต่งที่แน่นอน จนกระทั่งในราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 นักเขียนชาวอิตาลีคนหนึ่งได้คิดแปลงเรื่องที่เล่ากันมาแต่ก่อน และเขียนเรื่องขึ้นใหม่ให้ง่ายและแปลกไปจากเรื่องเดิมมีเนื้อเรื่องเหมือนเรื่องราวในชีวิตมนุษย์จริง ๆ เรื่องประเภทนี้มีชื่อเรียกเป็นภาษาอิตาลีเรียกว่า "novella" ซึ่งแปลว่าของใหม่ จึงเป็นการเหมาะสมกับการนำมาใช้เรียกวิธีเล่าเรื่องแบบนี้ ซึ่งผู้แต่งอ้างว่าเป็นทั้งของใหม่และของจริง⁹

ในสมัยต่อมานักประพันธ์ชาวอังกฤษนิยมแปล novella และนิยายเขาสมองจากทวีปยุโรปเป็นภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลาย จึงเป็นการกระตุ้นความสนใจในการวิจารณ์และแต่งเรื่องเลียนแบบ และเพื่อความสะดวกในการเรียกชื่อวรรณกรรมแนวใหม่นี้ จึงเปลี่ยนจาก novella เป็น novel ดังนั้นในระยะแยกคำนี้จึงมีความหมายเป็นสองนัย คือ หมายถึง

005902

⁹ Shipley, op. cit., p. 215.

ถึงเรื่องใหม่และมันเชิงคิตที่เป็นร้อยแก้วขนาดสั้น¹⁰ คำ novel เริ่มใช้ในความหมาย
ปัจจุบันเป็นครั้งแรกเมื่อคริสตศตวรรษที่ 18

3.3 กลวิธีในการประพันธ์นวนิยาย

ในการแตงนวนิยายนักประพันธ์แต่ละท่านย่อมมีเทคนิคเฉพาะของตนตามความ
ชำนาญและประสบการณ์ บางท่านอาจเห็นว่าส่วนสำคัญที่ต้องใช้เทคนิคเป็นพิเศษ คือ
โครงเรื่อง ตัวละคร และบทเจรจา แต่บางท่านอาจมุ่งไปที่บรรยากาศ แนวการเขียน
และพฤติกรรมในเรื่องถึงนี้เป็นต้น หลังจากที่ได้ศึกษาเทคนิคและวิธีการแตงนวนิยายของ
นักประพันธ์หลายท่านแล้ว จึงสรุปองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายซึ่งต้องมีกลวิธีในการแตง
เฉพาะหกประการ คือ

โครงเรื่อง (Plot)

ตัวละคร (Character)

บทเจรจา (Dialogue)

บรรยากาศ (Atmosphere)

ทัศนะของผู้แตง (Point of View)

ทำนองแตง (Style)

3.1 โครงเรื่อง (Plot) หมายถึงเค้าโครงของพฤติกรรม (action) ใน
เรื่อง ซึ่งผู้เล่ากำหนดขึ้น คำว่าพฤติกรรมในที่นี้หมายถึงเหตุการณ์หนึ่ง หรือความเคลื่อนไหว
ไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาในเรื่อง ซึ่งมีความผสมผสานกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว
และมีความสำคัญต่อเรื่อง เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ดำเนินติดต่อกันตามลำดับจากตอนเริ่ม

¹⁰

Watt, Dictionary of English Literature, p. 37.

ต้นไปสู่ตอนกลางและตอนจบ¹¹

โครงเรื่องของนวนิยายโดยทั่วไปมีสองชนิดคือ โครงเรื่องใหญ่ (main-plot) และโครงเรื่องย่อย (sub-plot)

โครงเรื่องใหญ่คือ แนวที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้เรื่องดำเนินไป ต้องมีการผูกปมเรื่องให้ซับซ้อนชวนคิดคืบคลานและคลี่คลายเงื่อนปมเหล่านี้ในตอนจบเรื่อง

โครงเรื่องย่อยหมายถึงเรื่องแทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ และมีความสำคัญน้อยกว่า แต่มีส่วนทำให้เนื้อเรื่องสนุกสนานยิ่งขึ้น เช่นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตัวละครรอง ๆ

โครงเรื่องที่ดีต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญสองประการคือ พฤติกรรม (action) และความขัดแย้ง (conflict) นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญรองลงมาคือ การดิ้นรนต่อสู้ (struggle) และอุปสรรค (obstacle)

3.1.1 พฤติกรรม (Action) หมายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวซึ่งทำให้นวนิยายสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย

พฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโครงเรื่องของนวนิยายจะดำเนินไปตามลำดับดังนี้คือ ตอนเริ่มเรื่องเป็นการเริ่มพฤติกรรมซึ่งจะกำหนดสภาวะ และเหตุการณ์ให้เนื้อเรื่องดำเนินไป เรียก exposition เมื่อเรื่องดำเนินไปจนถึงตอนกลางจะมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ เรียกว่า complication ระยะตั้งแต่ตอนเริ่มเรื่องจนถึงตอนที่มีความซับซ้อนต่าง ๆ นี้เรียก rising action ต่อจากนั้นอาจมีเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเรื่องมิให้เป็นไปในทางที่คาดไว้ ซึ่งเรียกว่า turning point ตอนที่ถึงจุดตึงเครียดที่สุดและหันเข้าสู่ตอนจบเรียกว่าไคลแมกซ์ (climax) สุดท้าย

¹¹Cleanth Brooks and Robert Pennth Warren, Understanding Fiction (2 d. ed. New York: Appleton-Century-Crafts, Inc., 1959), pp. 77-8.

จะเป็นตอนที่ความยุ่งยากต่าง ๆ เริ่มคลี่คลายลงจนจบเรื่องเรียก *denouement* ในตอนนี้ จะแสดงผลของข้อขัดแย้งและปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินพฤติกรรมที่สำคัญอย่างใด อย่างหนึ่ง หรืออาจเป็นการประเมินคุณค่าโดยทั่วไปของเหตุการณ์ และตัวละครในเรื่อง นั้น นวนิยายที่มักให้ทัศนะแกผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ เช่น แสดงคุณค่าของมนุษย์ แสดงข้อดีและข้อเสียของธรรมชาติ และความประพฤติของมนุษย์ แสดงทัศนคติต่าง ๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตและการดำเนินชีวิต เป็นต้น¹²

นวนิยายที่จะดึงดูดผู้อ่านได้ต้องมีพฤติกรรมที่กำหนดไว้แน่นอน ซึ่งมีสามลักษณะ ดังนี้

ก. เรื่องที่มีพฤติกรรมทางจิตวิทยา (Psychological Action Stories) มีจุดสำคัญที่ความเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดขึ้นภายในไม่สามารถมองเห็นได้ แต่มีความประทับใจ ลักษณะเช่นนี้รวมความถึงโครงเรื่องที่เกี่ยวกับการให้ชีวิตใหม่แก่ตัวละคร การทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และการแสดงความสัมพันธ์ทางความคิด

(1) การให้ชีวิตใหม่แก่ตัวละคร (Character Regeneration) ลักษณะนี้เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีบทบาทเหมือนละครหรือจากปัจจัยทางอารมณ์ซึ่งผู้ประพันธ์ทำให้มีความน่าเชื่อถือ เช่น เรื่องของคนฉลาดที่เกิดมีความกล้าขึ้นจนสามารถสร้างวีรกรรมได้ เรื่องของคนใจบาบซึ่งกลับกลายเป็นนักบุญ เรื่องของผู้ที่กำลังพยายามแก้แค้น ซึ่งถึงความตั้งใจเดิมกลับมีความเมตตาและความอ่อนโยน คนตระหนี่เห็นแก่ตัวกลับเป็นคนใจบุญ หรือลักษณะอื่น ๆ ซึ่งกลับกันดังนี้ เป็นต้น

(2) การทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ไปในทางตรงข้าม โดยมีไคลคลี (Come-to-realize) ในเรื่องแบบนี้ไม่มีความเคลื่อนไหวทางร่างกาย แต่เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนะ หรืออารมณ์ต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสิ่งแวดล้อมทุกอย่างยังคงเหมือนเดิมเช่น ตัวละครตัวหนึ่งกำลังรอคอยคน ๆ หนึ่ง

¹²Brooks and Warren, *ibid.*, p. 80.

ซึ่งสัญญาไว้ว่าจะมา แต่ยังไม่มาจนหมดหวังแล้ว คน ๆ นั้นจึงปรากฏตัวขึ้น จึงเป็นการเปลี่ยนอารมณ์จากเสียใจเป็นปิติยินดี

(3) โครงเรื่องซึ่งแสดงความสัมพันธ์แห่งความคิด (Thought Association) ได้แก่ เรื่องที่มีเหตุการณ์ซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถของตัวเอกในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้สำเร็จลงได้โดยเรียบร้อยด้วยสติปัญญาไหวพริบ หรือประสบการณ์ของเขา เช่น พระเอกซึ่งกำลังจะเป็นอันตรายจากการจมน้ำเกิดความคิดหาทางเอาตัวรอดได้โดยฉับพลันจากสิ่งที่เขามิคิดตัวอยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นทอกลวงยาว โดยเขาอมท่อน้ำไว้และปล่อยให้ไหลยอก้านหนึ่งของทอไพล์ขึ้นเหนือน้ำ เพื่อเป็นทางหายใจ จนกระทั่งมีผู้มาช่วยชีวิต เป็นต้น

ข. เรื่องที่มีพฤติกรรมทางจิตวิทยาาร่วมกับพฤติกรรมทางร่างกาย (Psychological Plus Physical Action) ในเรื่องแบบนี้มีความเคลื่อนไหวทางร่างกายและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกับจิตใจ กล่าวคืออาจเป็นเรื่องของตัวละครซึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยที่ยังทัศนใจไม่ใค่นำว่าเขาทำผิดหรือถูก และในขณะที่กำลังกระทำอยู่นั้นจิตใจของเขาก็ต่อสู้กับความรู้สึกสองอย่างนี้ และในที่สุดก็เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ค. เรื่องที่ประกอบด้วยพฤติกรรมทางร่างกาย (Physical Action) ได้แก่นวนิยายซึ่งเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวโดยไม่ต้องแสดงความคิดมากนัก เรื่องประเภทนี้เป็นที่นิยมของบุรุษมากกว่าสตรี เช่น นวนิยายโลดโผน นวนิยายผจญภัย เป็นต้น¹³

การสร้างพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดจังหวะความสั้นยาวของประโยคที่ใช้ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมนั้น

(2) ใช้ประโยคซึ่งแสดงว่าตัวละครนั้นเป็นผู้ประกอบพฤติกรรม มิใช่ผู้ถูก

กระทำ เว้นแต่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

¹³ Ibid., pp. 79-82.

(3) เมื่อพรรณนาความเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว ให้ใช้ถ้อยคำคมคายและมีความหมายรวดเร็ว ใช้คำกริยาที่ชัดเจน คำนามที่มีความหมายหนักแน่น แต่ใช้คำกริยาวิเศษณ์และคุณศัพท์น้อยที่สุด

(4) เมื่อพรรณนาความเคลื่อนไหวที่ช้า ให้ใช้คำกริยาวิเศษณ์และคุณศัพท์เพื่อช่วยลอคัตราการเคลื่อนไหว เพื่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ

(5) เมื่อต้องการเร่งพฤติกรรม ให้รวมความเคลื่อนไหวสองอย่างไว้ในประโยคเดียวกัน เช่น เขาวิ่งพลางร้องเรียกเธอไปพลาง

(6) เลือกใช้การเปรียบเทียบ ซึ่งมองเห็นภาพได้ชัดเจน เพื่อทำให้พฤติกรรมนั้นมีชีวิตขึ้น

(7) บรรยายพฤติกรรมโดยตัวผู้กระทำเอง เพื่อให้ผู้อ่านได้มองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นราวกับว่าอยู่ตรงหน้าของเขาเอง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่การเล่าต่ออีกทีหนึ่ง โดยใช้พรรณนาโวหาร

(8) ใช้สภาพแห่งการรอคอย หยุด ก่อนที่จะเข้าสู่พฤติกรรมอันน่าตื่นเต้นเร้าใจ หรือตรงกันข้ามกับความคาดหมาย

(9) ผสมผสานพฤติกรรมกับบรรยากาศ ตัวละคร และอารมณ์ไว้ด้วยกัน ดีกว่าจะแยกรายละเอียดแต่ละอย่างไว้คนละประโยค

(10) ฉากพฤติกรรมที่น่าตื่นเต้น ซึ่งมีเหตุการณ์เกี่ยวกับโชคชะตาอย่าให้มีผู้เกี่ยวข้องแต่เพียงหนึ่งหรือสองคน แต่ต้องมีคนเป็นจำนวนมากเข้ามามีบทบาทด้วย¹⁴

3.1.2 ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นแก่ตัวละคร อันเป็นผลให้ตัวละครนั้นไม่สามารถบรรลุผลตามความปรารถนา มีความสำคัญในการกำหนดโครงเรื่องมาก เพราะแม้ว่าสิ่งที่กำหนดแนวให้เรื่องดำเนินไปคือตัวละคร แต่การที่ตัวละครจะประกอบพฤติกรรมใด ๆ ก็อยู่ขึ้นกับความขัดแย้งอีกทีหนึ่ง ความขัดแย้งในนวนิยายเกิดขึ้นได้สามลักษณะ คือ

¹⁴Ibid., pp. 82-5.

ก. ความขัดแย้งระหว่างคนสองคน คือตัวเอกกับบุรุษ

ข. ความขัดแย้งซึ่งเกิดจากบุคคลหนึ่งกับสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น ความขัดแย้งในนวนิยายทางสังคมของ Charles Dickens เป็นต้น โดยมากความขัดแย้งในลักษณะนี้จะเป็นเรื่องที่มีอยู่ตลอดชีวิตของตัวละครนั้น

ค. ความขัดแย้งซึ่งเกิดในบุคคลหนึ่งมักเกิดในตัวละครสำคัญในนวนิยายเรื่องนั้น เกิดขึ้นในกรณีเช่น ความรักกับหน้าที่ (ไคแก่ในละครของเซป็น) หรือระหว่างความเชื่อมั่นอย่างผิด ๆ กับการเข้าใจในสภาพแท้จริง นวนิยายเรื่องสำคัญ ๆ มักมีความขัดแย้งในลักษณะที่สามนี้ ตัวอย่างเช่น เรื่อง A Tale of Two Cities¹⁵

หลักในการสร้างความขัดแย้งที่มีผลในนวนิยาย ไคแก่

(1) สร้างตัวละครที่น่าสนใจและผูกพันจิตใจของศึกษาตัวละครนั้นโดยละเอียดทุกแง่มุม

(2) กำหนดให้ความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นกับตัวละครนั้น เป็นสิ่งที่แท้จริง มีความสำคัญและก่อให้เกิดความจำเป็นอย่างรีบด่วนแก่ตัวละครในการที่จะต้องแก้ไข¹⁶

3.2 ตัวละคร (Character) หมายถึงบุคคลซึ่งผู้ประพันธ์สมมุติว่าเป็นผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้ที่ได้รับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง นักประพันธ์ที่ดีต้องสร้างตัวละครให้มีชีวิต แสดงบทบาท พูด คิด ทำกริยาและมีปฏิกริยาเช่นบุคคลจริง ๆ ส่วนลักษณะและอุปนิสัยของตัวละครซึ่งผู้ประพันธ์ อาจได้จากบุคคลจริง ๆ หรือจากจินตนาการ ผู้ประพันธ์สามารถพรรณนาให้อ่านมองเห็นรูปร่างลักษณะและเข้าใจอุปนิสัยของตัวละครที่สร้างขึ้นได้อย่างชัดเจนและสมจริง

¹⁵ShIPLEY, op. cit. p. 63.

¹⁶Eloise Jarvis McGraw, Techniques of Fiction Writing

(Boston: The Writer Inc., 1959), p. 31.

ตัวละครในนวนิยายแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ ตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลง (static character) และตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลง (changing character) ตัวละครที่ไม่เปลี่ยนแปลง (static character) หมายถึงตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะประจำตัว โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ไม่ว่าสภาพเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร เป็นลักษณะที่ง่ายและเป็นแบบฉบับ เช่นเป็นคนดีหรือคนเลวเพียงอย่างเดียวไม่มีลักษณะผสมของตัวละครสองแบบ ตัวละครในลักษณะนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า flat character ซึ่งไม่มีลักษณะของบุคคลที่มีชีวิตจริง มักใช้กับตัวละครในนวนิยายพิคะเรสค์ (picaresque novel) และในนวนิยายผจญภัย สำหรับในนวนิยายประเภทอื่นมักใช้เป็นตัวละครที่ไม่มีความสำคัญมากนัก เช่น ตัวประกอบชั้นรองหรือคนรับใช้ เช่น Sam Weller ในเรื่อง The Pickwick Papers โดยชาร์ลส์ ดิกเก้นส์ ตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลง (changing character) หมายถึงตัวละครที่เปลี่ยนแปลง อุปนิสัยและพฤติกรรมไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมอันมีผลต่อความรู้สึกของตัวละคร โดยผู้อ่านจะทราบได้จากการพรรณนาในเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จึงทำให้ตัวละครชนิดนี้มีลักษณะคล้ายบุคคลที่มีชีวิตจริงมากกว่าตัวละครประเภทแรก จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า round character มักเป็นลักษณะของตัวละครสำคัญเช่น พระเอก หรือนางเอก ตัวอย่างเช่น Madame Bovary ในเรื่อง Madame Bovary ของ Gustav Flaubert เป็นต้น

การสร้างตัวละคร (Characterization) หมายถึงการบรรยายให้ผู้อ่านรู้จักรูปร่างหน้าตา และลักษณะทั่วไปของตัวละครในนวนิยายเรื่องนั้น โดยผู้ประพันธ์ของค่านึงว่าตัวละครนั้นต้องมีความคล้ายคลึงกับบุคคลที่มีชีวิตจริง สิ่งสำคัญซึ่งผู้ประพันธ์ต้องเสนอให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับตัวละครได้แก่ เพศ อายุ ชื่อ อาชีพ ฐานะทางสังคม ลักษณะเด่นในร่างกายนิสัยใจคอ การพูด ท่าที และอาการปฏิกิริยา¹⁷ สิ่งที่จะช่วยให้ตัวละครมีความน่าสนใจขึ้นได้แก่ลักษณะที่ตัว

¹⁷Manuel Konroff, How to Write a Novel (Boston: The Writer Inc., 1950), pp. 32-3.

ละครนั้นแตกต่างไปจากตัวละครอื่นๆ ในเรื่อง นอกจากนี้การแสดงความกึก การพูดและการกระทำต้องสอดคล้องกับลักษณะของตัวละครแต่ละตัวด้วย ลักษณะของตัวละครนอกจากจะทำให้ตัวละครนั้นน่าสนใจแล้ว ยังมีผลทำให้นวนิยายเรื่องนั้นสนุกสนาน ในกรณีนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างกันเช่น ความดีกับความชั่ว วัยเด็กกับวัยชรา ความร่าเริงกับความยากจน ความมีอำนาจกับความอ่อนแอ ความฉลาดกับความโง่เขลา เป็นต้น แต่ระหว่างความตรงกันข้ามของทั้งสองลักษณะนี้ ต้องมีสิ่งหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงอยู่ เช่น แม่เป็นคนร้ายกาจ แต่ลูกเป็นคนดี ในกรณีนี้สิ่งที่ตรงกันข้ามคือความร้ายกาจกับความดี แต่มีสิ่งที่เชื่อมโยงคือความเป็นแม่ลูกกัน¹⁸

วิธีแนะนำตัวละคร (Method) หมายถึงลักษณะที่ตัวละครนั้นปรากฏแก่ผู้อ่านตามโครงเรื่อง วิธีแนะนำตัวละครซึ่งผู้ประพันธ์นิยมใช้ทั่วไปมีสามวิธีคือ

ก. ผู้ประพันธ์แนะนำตัวละคร วิธีนี้ผู้ประพันธ์บรรยายคุณสมบัติต่าง ๆ ของตัวละครนั้น ๆ โดยตรง มีผลคือให้รายละเอียดที่ถูกต้องชัดเจนและรวดเร็วตั้งแต่เริ่มแรกที่ตัวละครนั้นเข้ามาในบทบาท เหมาะสำหรับตัวละครที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและเป็นแบบฉบับหรือเป็นสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มีผลเสียคือเป็นการจำกัดขอบเขตจินตนาการของผู้อ่านซึ่งทำให้เสียรสทางวรรณกรรมไป ตัวอย่างของตัวละครซึ่งผู้ประพันธ์แนะนำโดยวิธีนี้เช่น เมอซีเออร์ Grandet ในเรื่อง Eugénie Grandet ของ Honoré de Balzac และ Amelia ในเรื่อง Vanity Fairs ของ William Thackeray เป็นต้น

ข. ตัวละครแนะนำตนเอง ได้แก่กรณีที่ตัวละครเปิดเผยเรื่องราวของตนเองจากการกระทำและบทเจรจา ผู้อ่านจะค่อย ๆ ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครนั้นทีละน้อยและมีโอกาสที่จะใช้วิจารณญาณและจินตนาการของตนวาดภาพของตัวละคร และรู้สึกว่าเขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์เหล่านั้นด้วย วิธีนี้ยังทำให้เรื่องมีความจริงและดำเนินไปโดยไม่ขาดตอน ตัวอย่างนวนิยายซึ่งตัวละครแนะนำตนเองคือเรื่อง Moll Flanders ของ Daniel Defoe เป็นต้น

¹⁸Ibid., p. 34.

ค. วิธีผสม ได้แก่การที่ผู้ประพันธ์นำทั้งสองวิธีข้างกล่าวแล้วมาใช้ในการแนะนำตัวละคร โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในเรื่อง วิธีนี้ใช้กันมากที่สุด ส่วนใหญ่ผู้ประพันธ์จะให้ตัวละครแสดงลักษณะทั่วไปของตนด้วยการกระทำและการสนทนา และผู้ประพันธ์จะบรรยายสิ่งที่ตัวละครไม่อาจเปิดเผยเองได้โดยง่าย เช่นเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก¹⁹

ทั้งนี้กล่าวมาแล้วว่า ผู้ประพันธ์ที่ดีต้องสร้างตัวละครให้มีชีวิต การที่จะบรรลุถึงความสำเร็จข้อนี้ได้อาศัยการสร้างลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยคือ

(1) ภูมิหลัง (background) คือ การให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และเวลาที่ตัวละครเกิด การศึกษา ฐานะทางการเงิน สังคม และสภาพร่างกายและอิทธิพล ที่สิ่งเหล่านี้มีต่อตัวละครนั้น รายละเอียดที่สำคัญรองลงมาได้แก่สภาพชีวิตในวัยเด็ก ศาสนา และประสบการณ์ซึ่งมีผลให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ แก่ตัวละครในขณะที่ผู้อ่านได้รู้จัก

(2) อารมณ์ (emotions) ได้แก่ความรู้สึกในใจที่ตัวละครมีต่อมนุษย์ สิ่งของ และเหตุการณ์ต่าง ๆ

(3) ฉาก (setting) ได้แก่รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายและทรงผมของผู้อื่นซึ่งแวดล้อมตัวละครนั้น รถ บ้าน ที่ทำงาน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และบรรยากาศรอบค่านซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะของตัวละคร

(4) ความคิดและหลักปรัชญา (thoughts and philosophy) ซึ่งตัวละครมีต่อเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่ประสบ

(5) คำพูด (speech) ได้แก่ท่าทีและถ้อยคำของตัวละครทั้งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งอื่น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนเช่นไร เช่น เห็นแก่ตัว กลาหาญ เมตตากรุณา เป็นต้น

(6) ความคิดเห็นของตัวละครอื่น ๆ (opinions of others) ที่มีต่อตัวละครนั้นในทุก ๆ ด้าน

¹⁹Ibid., pp. 39-45.

(7) พฤติกรรม (action) ได้แก่สิ่งที่ตัวละครนั้นกระทำ ซึ่งเป็นการแสดงนิสัยและความประพฤติของเขา

(8) การพรรณนารูปร่างลักษณะ (physical description) ได้แก่รูปร่างหน้าตา นม และเครื่องแต่งกายของตัวละครนั้น เป็นต้น²⁰

3.3 บทเจรจา (Dialogue) คือการสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละครในนวนิยาย บทเจรจาที่ดีต้องง่ายและเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตัวละคร แม้ว่าจะไม่มีการจำกัดความยาวของบทเจรจา แต่มีข้อควรคำนึงอยู่ประการหนึ่งคือ บทเจรจาสั้น ๆ จะเข้าใจง่ายและน่าอ่านกว่าบทเจรจายาว ซึ่งมักเป็นการสั่งสอนหรือชักจูงใจซึ่งทำให้น่าเบื่อ บทสนทนา ระหว่างตัวละครสองตัวควรมีขนาดสั้นและยาวสลับกัน และควรใช้การพรรณนา (description) หรือการบรรยาย (narration) คั้น²¹

บทเจรจาเป็นส่วนที่ทำให้เรื่องมีลักษณะคล้ายความจริงมากที่สุด สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเขียนบทเจรจาที่ดีคือผู้ประพันธ์ต้องรู้จักตัวละครของตนเป็นอย่างดี ถ้าตัวละครที่สร้างขึ้นมีลักษณะคล้ายสิ่งที่มีชีวิตจริง ๆ และผู้ประพันธ์เข้าใจถึงลักษณะของตัวละครอย่างแท้จริง ถ้อยคำที่ตัวละครนั้นพูดก็ย่อมสมจริงและเหมาะสมกับบุคลิกของเขาและจะไม่เกิดการสับสนขึ้นเลย

ประโยชน์ของบทเจรจาในนวนิยายตามที่ F.A. Rockwell สรุปไว้มีเจ็ดประการดังนี้

²⁰ F.A. Rockwell, Modern Fiction Techniques (Boston: The Writer Inc., 1962), pp. 32-5.

²¹ เจื้อ สตะเวทิน, ศิลปการประพันธ์ (พระนคร: นายจักรไทย, 2498), หน้า 81-2.

ก. ช่วยให้ความสำคัญเรื่องไครวคเร็วขึ้น เนื่องจากบทเจรจาใช้ประโยคสั้น และมีถ้อยคำน้อยกว่าการบรรยาย บทเจรจาที่มุ่งตรงจุดที่ต้องการพูด และใช้ศัพท์ง่าย ๆ มีความกระชับและกระทัดรัด เข้าใจได้โดยง่าย

ข. แสดงลักษณะของผู้พูด หน้าที่อันเด่นชัดของบทเจรจาอย่างหนึ่งคือ อธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับตัวผู้พูดเอง ถ้อยคำของผู้พูดก่อให้เกิดความกระชับเกี่ยวกับแนวความคิด ความมุ่งหมายและความปรารถนาของเขาเนื่องจากตัวละครแต่ละตัวต้องพูดจากความรู้สึกภายในของตน

ค. แสดงลักษณะของคนอื่นจากทัศนะของผู้พูด

ง. แสดงข้อเท็จจริง และให้เรื่องราวได้สมจริงกว่าการบรรยาย

จ. แสดงอารมณ์ของตัวละคร บทเจรจาซึ่งเกิดจากใจจริงของตัวละคร ย่อมแสดงอารมณ์เช่นความรื่นเริงหรือเศร้าโศก ความเกลียดหรือรัก โกรธแค้นและมากกว่าจากการบรรยาย ในฉากเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์วิธีที่เหมาะสมที่สุดคือ สลับบทเจรจากับการบรรยาย เพื่อเพิ่มผลทางอารมณ์ให้มากขึ้น

ฉ. ช่วยเพิ่มความสนุกสนาน บรรยายภาพและลักษณะเฉพาะแห่งท้องถิ่น บทเจรจาเหมาะสมและเป็นธรรมชาติที่สุดในการให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล อาชีพ อาณาเขตหรือท้องถิ่นซึ่งตัวละครนั้นรู้จักดี บทเจรจาย่อมแสดงสำนวนภาษาที่ใช้ในถิ่นนั้น ซึ่งอาจแตกต่างกว่าที่อื่น หรือกล่าวถึงธรรมเนียมต่าง ๆ ของท้องถิ่นได้โดยละเอียดและถูกต้อง แต่สิ่งสำคัญที่ผู้ประพันธ์ต้องยึดถือไว้เสมอคือ ตัวละครนั้นต้องพูดโดยเหมาะสมกับยุคสมัย วัย การศึกษาและบุคคลิกลักษณะของตน

ช. ทำให้เกิดความไม่แน่ใจ บทสนทนาบางตอนอาจขัดแย้งกับความจริง ซึ่งผู้อ่านได้ทราบจากการอ่านเรื่องนั้นในตอนต้น ซึ่งเป็นการทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าเรื่องจะดำเนินไปตามที่ผู้อ่านเข้าใจในตอนต้นหรือจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอันจะทำให้เรื่องดำเนินไปอีกทางหนึ่ง ความไม่แน่ใจนี้จะทำให้เรื่องน่าตื่นเต้นและชวนติดตามต่อไป ²²

3.4 บรรยากาศ (Atmosphere) คือ รายละเอียดในนวนิยายส่วนที่ก่อให้เกิดอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งและเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตามโครงเรื่อง ส่วนใหญ่ใช้วิธีพรรณนา

สิ่งที่เกี่ยวข้องในการสร้างบรรยากาศในนวนิยายใดแก่ ฉาก (setting) การระบายสีสภาพแห่งท้องถิ่น (local color)²³ และภูมิหลัง (background) รวมเข้ากับความสัมพันธ์ทางอารมณ์ระหว่างสถานที่ กับผู้ประกอบพฤติกรรมและผู้อ่าน สิ่งอื่นที่มีส่วนช่วยในการสร้างบรรยากาศใดแก่ลักษณะของโครงเรื่อง ตัวละคร ทำนองแต่ง สัญลักษณ์ที่ใช้ในเรื่องและจังหวะแห่งถ้อยคำ เพื่อความเข้าใจลักษณะและขอบเขตของบรรยากาศ ควรทราบลักษณะของปัจจัยสำคัญซึ่งมีส่วนสร้างบรรยากาศก่อนดังนี้

3.4.1 ฉาก (setting) คือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏให้เห็นในเนื้อเรื่อง บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ใดและไครายละเอียดของสถานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อาคารบ้านเรือน และวัตถุต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณนั้น²⁴ การใช้ฉากซึ่งมีจริงและเป็นที่ยอมรับกันทำให้นวนิยายมีความสมจริงยิ่งขึ้น และอาจช่วยเน้นความหมายของเรื่องให้เด่นชัดขึ้นอีก²⁵ หลักของการสร้างฉากนวนิยายคือผู้ประพันธ์ต้องรู้จักฉากนั้นเป็นอย่างดี และเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ต้องคำนึงถึง รูป รัส กลิ่น เสียง และสัมผัสให้ครบถ้วน²⁶

3.4.2 การระบายสีสภาพท้องถิ่น (local color) หมายถึงส่วนที่ไครายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ละเอียดชัดเจนกว่าส่วนที่เป็นฉาก กล่าวคือเพิ่มรายละเอียดยิ่งขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เครื่องแต่งกายและอาหาร เป็นต้น ผู้ประพันธ์ต้องตระหนักถึงความหมายของคำว่า "ระบายสี" (color) ไว้เสมอคือ ต้องพรรณนาให้สามารถมองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน น่าตื่นเต้น หรือน่านิยมชมชอบ มีลักษณะของความสมจริงและเหมือนสิ่งที่มีชีวิต สิ่งเหล่านี้จะจะได้จากการใช้คำที่มีความหมายตรงการพรรณนาที่ละเอียดถี่ถ้วน ใช้สำนวนโวหารที่คมคาย

²³ เป็ลื่อง ณ นคร เป็นผู้ใช้ศัพท์นี้.

²⁴ Rockwell, op. cit., pp. 87-8.

²⁵ Brooks and Warren, op. cit., p. 648.

²⁶ เจือ สตะเวทิน, เรื่องเดิม, หน้า 55.

บรรยายสภาพทั่วไปและลักษณะเด่นของท้องถิ่นและพลเมือง ให้สามารถใช้จินตนาการได้
เกิดภาพพจน์ขึ้นได้²⁷

3.4.3 ภูมิหลัง (background) เป็นส่วนที่พรรณนาถึงสถานที่ในเรื่อง
เช่นเดียวกัน แต่มีความลึกซึ้งมากขึ้นคือ เป็นการแสดงให้เห็นฉากหรือความเป็นไปเบื้องหลัง
ของสิ่งที่มองเห็น²⁸

รายละเอียดทั้งสามอย่างนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศของนวนิยาย บรรยากาศมีความสำคัญในเรื่องมากจนกระทั่งเกือบจะเป็นตัวละครตัว
หนึ่ง เป็นพลังอันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง ในนวนิยายบางเรื่อง
บรรยากาศเข้าครอบงำพฤติกรรมและบุคลิกลักษณะของตัวละคร จนกระทั่งทำให้นวนิยาย
เรื่องนั้นไม่อาจดำเนินไปได้ในบรรยากาศแบบอื่น เช่น เรื่อง Twenty Thousand
Leagues Under the Sea ของ Jules Verne และเรื่อง The Old Man and
the Sea ของ Earnest Hemingway ซึ่งบรรยากาศของทะเลเป็นสิ่งที่มิอาจขาดไป
เรื่องเป็นอย่างยิ่ง

การสร้างบรรยากาศของนวนิยายมีหลักดังนี้

ก. สร้างอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นผลจากบรรยากาศโดยทันที ทั้งนี้โดย
คำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าทัศนะของบุคคลต่อสถานที่หรืออากาศอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมแตกต่างกัน
ไปตามสภาพแวดล้อม บุคลิกลักษณะส่วนตัวและอารมณ์ของแต่ละคน เช่น บางคนเกิด
อารมณ์เศร้าในยามฝนตก หรือเกิดความสับสนในฤดูใบไม้ผลิ เป็นต้น

ข. ก่อให้เกิดความรู้สึกว้าวุ่นประสาททั้งห้าคือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส สิ่งเหล่านี้
จะก่อให้เกิดความสมจริงและเพิ่มความน่าเชื่อถือในพฤติกรรมและตัวละคร นอกจากนี้ยัง
สร้างความรู้สึกแก่ผู้อ่านว่าตนได้เข้าไปอยู่ในบรรยากาศเช่นนั้นด้วย

²⁷Rockwell, op. cit., p. 88.

²⁸Ibid.

ค. พยายามสร้างภาพซึ่งชัดเจนเหมือนมีชีวิตและเป็นของใหม่ สิ่งเหล่านี้ได้จากการใช้การเปรียบเทียบ และใช้สัญลักษณ์อย่างเหมาะสมเพื่อทำให้สภาพที่ซึ่งกำลังพรรณนาอยู่นั้นเด่นชัด และอยู่ในความทรงจำของผู้อ่าน เช่น การเปรียบเทียบว่า "ตึกอันตระหง่านโอโถง สูงปานดั่งนำประปา"²⁹ เป็นต้น

ง. บุคคลาธิษฐาน (personification) คือการสมมุติ สิ่งที่ไม่มีชีวิตเป็นประหนึ่งบุคคลที่มีชีวิต หมายถึงการสร้างคุณสมบัติหรือพฤติกรรมของมนุษย์แก่สิ่งของหรือสถานที่ เช่น บรรยายว่าวัตถุเป็นบุตรกระทำกริยา... สลพานหะอันเป็นที่อาศัยชั่วคราวของแม่วิว และคนโดยสารอื่น ๆ ก็ใช้จักรเคลื่อนจากที่ไป...!³⁰

จ. ใช้สำนวนคมคาย เช่น คำพูดที่ตรงกันข้ามกับความรู้สึกของคนทั่วไป แต่อาจมีความจริงใจ (paradox) และข้อความที่ตรงกันข้ามกับความเป็นจริง (contrast) สำนวนคมคายเหล่านี้จะเพิ่มโนภาพ ความตื่นเต้นและความรู้สึกอกสั่นขวัญแขวนต่อสภาพที่ซึ่งผู้ประพันธ์กำลังพรรณนา

ฉ. สร้างเรื่องราวโดยให้รายละเอียดสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องราวที่น่าสนใจหรือข้อเท็จจริง ซึ่งยังไม่เป็นที่ประจักษ์ในเรื่อง โดยพยายามมิให้สิ่งเหล่านี้ทำให้การดำเนินเรื่องช้าไป เช่น อธิบายเรื่องดอกไม้ ต้นไม้ นก และสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งจะพบเฉพาะในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง รายละเอียดของสิ่งเหล่านี้ผู้ประพันธ์อาจต้องทำการคนควาประกอบคาว

หลักทั้งหกประการดังกล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ทำให้การพรรณนามรรยาศาสตร์ในนวนิยายเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน และผู้อ่านจะพบว่าสิ่งเหล่านี้ผสมผสานเข้ากับโครงเรื่องการสร้างตัวละคร อารมณ์และพฤติกรรม เป็นอย่างดี³¹

²⁹ น.ส. (นามแฝง), ชีวิตแห่งความรัก (ม.ป.ท., 2457), หน้า 45.

³⁰ แมวคราว (ชิต บุรทัต) "นิคถนณ," เรื่องอ่านเล่นชนิดจับจิตจับใจ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย, 2458), หน้า 88.

³¹ Ibid., pp. 92-5.

3.5 ทัศนะของผู้แต่ง (Point of View หรือ View Point) หมายถึงทัศนะโดยทั่วไปของผู้ประพันธ์ และความเห็นในเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้ประพันธ์เขียนถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ โจมตี หรือเขียนในทัศนะของคนอาชีพใดอาชีพหนึ่ง เป็นต้น ในความหมายที่เฉพาะลงไปอีกหมายถึงผู้เล่าเรื่องคือเหตุการณ์และพฤติกรรมในเรื่องนั้น ได้รับการนำเสนอแก่ผู้อ่านโดยผ่านสายตาและทัศนะของผู้ใด³²

วิธีเขียนนวนิยายและเรื่องอ่านเล่นโดยทั่วไป ตามหลักของ F.A. Rockwell มีสามแบบคือ Objective viewpoint, Subjective viewpoint และ Omniscient viewpoint³³ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ก. การเล่าจากทัศนะของบุคคลผู้ไม่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ (objective viewpoint) คือการเสนอเรื่องโดยไม่แสดงอารมณ์อย่างหนึ่งอย่างใดเลย มีลักษณะเป็นเพียงการรายงานความเป็นไปเท่านั้น ผู้อ่านจะได้แค่ข้อเท็จจริงและไม่สามารถเข้ามามีส่วนในความรู้สึกอันลึกซึ้ง และความลึกของตัวละครสำคัญ ๆ เรื่องที่เล่าในลักษณะนี้มีสองชนิดคือ

(1) ผู้ประพันธ์เล่าโดยไม่แสดงทัศนะอย่างใดเลย (author viewpoint) คือการให้ข้อเท็จจริงโดยไม่มีการคัดเลือก ไม่แสดงความเห็นและอารมณ์ ถ้าเป็นการบรรยายลักษณะของตัวละครผู้อ่านก็จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับอายุ รูปร่าง ชื่อ นามสกุล สี ผิว ผม และเพศ แต่จะไม่ทราบว่าตัวละครนั้นมีลักษณะเช่นไร เช่น มีความเรียบร้อยเป็นกุลสตรีหรือแข็งกระด้าง สวยงามหรือสง่างาม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะที่เกิดจากความเห็นของแต่ละคน

การเสนอเรื่องโดยวิธีนี้สร้างบรรยากาศที่เยือกเย็น ไม่มีชีวิตชีวา เนื่องจากผู้ประพันธ์แสดงแต่ลักษณะภายนอกของตัวละคร ซึ่งย่อมไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกรักใคร่หรือสงสารตัวละครใด ๆ เลย ดังนั้น จึงไม่นิยมใช้ในการแต่งเรื่องบันเทิงคดี จะใช้เฉพาะเมื่อผู้ประพันธ์มีเหตุผลอันดียิ่งในการไม่ก่อให้เกิดอารมณ์ หรือใช้ผ่อนคลายความรู้สึกของผู้อ่านที่มีต่อตัวละครสำคัญ ๆ

³²Brooks and Warren, op. cit., p. 678.

³³Rockwell, op. cit., pp. 99-107.

(2) การเล่าเรื่องจากทัศนะของผู้เล่าหรือผู้สังเกตการณ์ ซึ่งไม่มีบทบาทในเรื่องอย่างแท้จริง (observer viewpoint) ส่วนมากเป็นเรื่องย่อย ๆ ซึ่งผู้ประพันธ์แต่งเสริมขึ้นอีกเป็นหน้าเรื่องและบทส่งท้ายควย แต่เรื่องประเภทนี้มีน้อยมาก เพราะผู้อ่านไม่สามารถเข้าถึงความรู้สึกภายในของตัวละครสำคัญได้อย่างลึกซึ้ง และเรื่องเล่าในลักษณะนี้มีแนวที่จะดึงดูดความสนใจไปยังตัวละครแรก ๆ ซึ่งเข้ามามีบทบาท ดังนั้นเมื่อพฤติกรรมสำคัญ ๆ ในเรื่องไปเกี่ยวข้องกับตัวละครอื่น จึงทำให้ผู้อ่านเกิดความผิดหวัง

ข. การเล่าเรื่องโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือเป็นผู้ประกอบพฤติกรรม (subjective viewpoint) เป็นวิธีเดียวที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม อันเป็นความมุ่งหมายของมันแท้จริงได้ มีวิธีเสนอเรื่องโดยใช้สรรพนามต่าง ๆ คือ

(1) สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง (first person) การเล่าเรื่องโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งก่อให้เกิดความใกล้ชิดและเพิ่มความรู้สึกทางอารมณ์ และทำให้ผู้ประพันธ์เล่าเรื่องในทัศนะเดียวได้สะดวกขึ้น

(2) สรรพนามบุรุษที่สอง (second person) วิธีนี้ให้ความรู้สึกใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากกว่าแบบแรก แต่ไม่นิยมใช้ในมันแท้จริง

(3) สรรพนามบุรุษที่สาม (third person) มีสองลักษณะคือ วิธีแรกบุคคลเดียวเป็นผู้เล่าเรื่องโดยตลอด ผู้อ่านมองเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ โดยผ่านสายตาของเขานึก คิด และประเมินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามทัศนะของเขา อีกวิธีหนึ่ง ผู้เล่าหลายคนสลับเปลี่ยนกัน วิธีนี้ยอมแสดงทัศนะของผู้เล่าต่อพฤติกรรม ตัวละคร หรือสิ่งอื่น ๆ ต่าง ๆ กัน

ค. การเล่าเรื่องโดยแสดงความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของตัวละครทุกตัว (omniscient viewpoint) วิธีนี้ผู้ประพันธ์ของระบมิตระวังมิให้เกิดการขาดตอน โดยต้องจัดใหม่สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งตัวละครทุกตัวมีความรู้สึกร่วมกันอยู่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

3.6 ทำนองแต่ง (style) หมายถึงแบบแผนและลักษณะการแสดงออกแห่งความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์ในเรื่องที่แต่ง Eloise Jarvis McGraw ให้คำจำกัดความว่าทำนองแต่งคือ ส่วนวนที่นักเขียนผู้หนึ่งผู้ใดใช้เป็นประจำ (idiosyncrasy) เป็นวิธี

แสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นถ้อยคำ (technique of exprenion) และเป็นความสำเร็จขั้นสูงสุดทางวรรณคดี³⁴

F.A. Rockwell กล่าวว่

ทำนองแต่งคือลักษณะเฉพาะตัวของผู้ประพันธ์ เป็นเครื่องหมายการค้า ไหวพริบ ลายเส้น เครื่องหมายประจำตัวผู้ประพันธ์ เป็นการแสดงทัศนะส่วนตัว และการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ของผู้ประพันธ์... ทำนองแต่งเป็นสิ่งสำคัญในตัวจริงของผู้ประพันธ์ เป็นข้อสรุปทัศนะเกี่ยวกับชีวิต เป็นบุคคลิก สติปัญญา และจิตใจสำนึกของผู้ประพันธ์ ซึ่งแสดงออกบนแผ่นกระดาษ³⁵

ทำนองแต่งที่ดีต้องมีความชัดเจน (clarity) ง่าย (simplicity) มีความเป็นธรรมชาติ (natural grace) มีความแปรเปลี่ยน (variety) และน่าชื่นชม (pleasant) ใจถ้อยคำซึ่งเข้าใจง่าย สละสลวยและมีความหมายตรง³⁶

3-6.1 ข้อควรพิจารณาแก่ก่อนที่ผู้ประพันธ์จะกำหนดทำนองแต่ง

ก. ลักษณะอารมณ์หรือปฏิกิริยาซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการให้เกิดแก่

ผู้อ่าน

ข. พิจารณาตัวผู้ประพันธ์เองว่าเป็นผู้มีความคิดลึกซึ้งหรือตรงไปตรงมา ทั้งนี้ ขึ้นกับสิ่งต่าง ๆ เช่น ความเฉลียวฉลาด การศึกษา อารมณ์ขัน เล่ห์เหลี่ยม ความประสงคของแต่ละคน

ค. เวลาและสถานที่ซึ่งเรื่องนั้นเกิดขึ้น ผู้ประพันธ์ต้องแสดงให้เห็นสภาพความเป็นไปทุก ๆ ด้านของบุคคลสมัย และสถานที่นั้นโดยตรงต่อข้อเท็จจริง

³⁴ McGraw, op. cit., p. 138.

³⁵ Rockwell, op. cit., p. 216.

³⁶ Komroff, op. cit., p. 234.

ง. หัวข้อเรื่อง เลือกถ้อยคำเฉพาะและอุปมาอุปไมยที่ชวนให้
เกิดภาพพจน์ที่ตรงกับหัวข้อเรื่องหรืออาชีพที่จะเขียนถึง

จ. ลักษณะของบุคคลที่เขียนถึง

ฉ. ความนิยมในศตวรรษหนึ่ง³⁷

เมื่อเลือกท่านองแต่งที่เหมาะสมได้แล้วผู้ประพันธ์จึงเริ่มดำเนินเรื่อง โดยมีหลัก
เกณฑ์ ดังนี้

(1) พิจารณาให้เกิดความสมดุลระหว่างความง่ายและใหม่ ในบทประพันธ์นั้น
งานประพันธ์ทุกชนิดมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อความคิดจึงควรมีความกระชับและง่าย เพื่อให้
ผลงานนั้นเด่นและสร้างชื่อเสียงแก่ตนเอง ผู้ประพันธ์ไม่ควรบรรยายถึงสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะ
ที่บุคคลอื่น ๆ เคยกระทำมาแล้ว แต่ควรคิดหาสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งทำได้หลายวิธี
คือ การเปรียบเทียบ การใช้สัญลักษณ์ การให้รายละเอียดเกี่ยวกับประสาธต์หา คือ
รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส บุคคลาธิษฐาน และการบรรยายสิ่งต่าง ๆ โดยละเอียดและ
ชัดเจน เพื่อให้เกิดภาพพจน์

(2) ศึกษาศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้โดยละเอียดเกี่ยวกับความหมาย เสียงของคำ จังหวะ
การใช้ และภาษา โดยใช้คู่มือ และหนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม ปทานุกรม เป็นต้น

(3) ใช้คำกริยาและคำนามที่มีน้ำหนักและความหมายชัดเจน ใช้คำกริยาวิเศษณ์และ
คำคุณศัพท์แทนอวย

(4) ใช้คำพูดสั้น ๆ แต่ได้ใจความ³⁸

³⁷ Rockwell, op. cit., pp. 217-8.

³⁸ Ibid., pp. 219-23.

4 การจำแนกประเภทของนวนิยาย

นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่สามารถเข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่และสังคมทุกชั้นได้ เพราะรวบรวมเรื่องทุกด้านที่อยู่ในความสนใจของประชาชนไว้ นับตั้งแต่เรื่องชีวิตในครอบครัว จนถึงวิทยาการต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้นวนิยายจึงได้รับความนิยมอย่างสูง มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีนวนิยายแนวใหม่เกิดขึ้นเสมอ.

การจัดประเภทของนวนิยายมีวิธีทำโคหลายแบบ เช่น จะตามโครงสร้างของเรื่อง จักตามชนิดของตัวละคร จักตามทำนองแต่ง และตามเนื้อเรื่อง แต่วิธีสะดวกและเป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือ การพิจารณาจากเนื้อเรื่องหรือโครงเรื่อง

Percy Lubhock และ Edwin Muir เปรียบเทียบนวนิยายกับวรรณกรรมประเภทอื่นแล้วจัดประเภทตามลักษณะของโครงสร้างของเรื่อง (structural categories) และของตัวละครในเรื่อง³⁹ (kinds of characters) มีรายละเอียดดังนี้

4.1 การจำแนกตามโครงสร้างของเรื่อง พิจารณาจากวิธีการที่ผู้ประพันธ์นำเวลาและสถานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง มีหกประเภท

Dramatic หรือ Scenic Novel นวนิยายประเภทนี้มีลักษณะคล้ายบทละคร (play) คือเน้นที่เวลาและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น มีการบรรยายฉากสำคัญของเรื่องโดยละเอียด ตัวอย่างเช่น เรื่อง The Ambassadors ของ Henry James.

Panoramic Novel ผู้ประพันธ์นวนิยายประเภทนี้มีเจตนาบรรยายเวลาและสถานที่ในขอบเขตกว้าง ลักษณะการบรรยายเหมือนเป็นการให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งส่วนนี้ละเอียดมากกว่าจะบรรยายเฉพาะจุดที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นโดยละเอียด ตัวอย่างเช่น เรื่อง Vanity Fair ของ William Mackpeace Thackeray

³⁹ Percy Lubhock and Edwin Muir, quoted in, Ian Watt, "Novel" Encyclopedia Britannica, XIV, ed. Warren E. Precece (Chicago: William Benton, 1968), pp. 674-5.

Adventure Novel นวนิยายประเภทเน้นที่สิ่งต่าง ๆ ที่น่าตื่นเต้น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเรื่อง เช่นเรื่อง Treasure Island ของ Robert Louis Stevenson

Picaresque Novel นวนิยายประเภทพรรณนาถึงรายละเอียดของความแตกต่างของสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่ เช่นเรื่อง The Adventure of Roderick Random ของ Tobias Smollet เป็นต้น

Chronicle Novel เป็นนวนิยายประเภทที่เกิดขึ้นหลังแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว การบรรยายในเรื่องมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านทราบถึงวิวัฒนาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและบุคลิกลักษณะของตัวละครเอกในเรื่องตั้งแต่คนจนจนชีวิต และอาจอาศัยเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วย ตัวอย่างเช่น เรื่อง The Old Wives' Tale ของ Arnold Bennet และเรื่อง Forsyte Saga ของ John Galsworthy เป็นต้น

Historical Novel หรือ Period Novel ในนวนิยายประเภทนี้ระยะเวลาหรือยุคสมัยที่มีเหตุการณ์ขึ้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในเรื่อง ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ตามแบบคือ

ก. นวนิยายซึ่งอาศัยบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์เป็นเค้าโครงของเรื่อง นวนิยายในลักษณะนี้เป็นประวัติศาสตร์กึ่งบันเทิงคดีที่แท้จริง เช่นเรื่อง I, Claudius โดย Robert Graves ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาณาจักรโรมันอันรุ่งเรือง

ข. นวนิยายประเภทอัศวิน การนวนิยายประเภทนี้ผู้ประพันธ์ใช้ยุคสมัยและสิ่งแวดล้อมในอดีตเป็นเพียงฉากที่น่าตื่นเต้น และแปลกสำหรับให้เกิดการผจญภัยตามเนื้อเรื่อง เช่นเรื่อง The Three Musketeers ของ Alexandre Dumas เป็นต้น

ค. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ผู้ประพันธ์ใช้ยุคสมัยและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานแล้วสร้างตัวเอกและเหตุการณ์ต่าง ๆ จากจินตนาการ แบบฉบับของนวนิยายประเภทนี้ได้แก่นวนิยายของ Sir Walter Scott เช่นเรื่อง Waverley หรือเรื่อง Tis Sixty Years Since ซึ่งแต่งเมื่อ ค.ศ. 1814

ในสมัยหลังจากนั้นเป็นต้นมามีผู้ประพันธ์นวนิยายเกี่ยวกับท้องถิ่น (regional novel) มากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ผลงานของ Honoré de Balzac ในชุด La Comédie

Humaine ผลงานของ Maria Edgeworth เช่นเรื่อง Belinda และ The Absentee, Vivian และเรื่อง Middlemarch: A Study of Provincial Life ของ George Eliot เป็นต้น

1.4.2 การจำแนกตามชนิดของตัวละคร การแบ่งโดยวิธีนี้ใช้สำหรับนวนิยายซึ่งมีตัวละครเป็นแกนของเรื่องใดแก่น นวนิยายเชิงชีวิตประวัติ ได้รับการจำแนกประเภทย่อยตามลักษณะของตัวละครที่ปรากฏในเรื่องดังนี้

Picareque Novel ซึ่งมาจากภาษาสเปนว่า Pécáro ซึ่งหมายถึง นวนิยายซึ่งตัวเอกของเรื่องเป็นผู้ที่มีความประพฤติผิดไปจากมาตรฐานของศีลธรรมและสังคม เช่นเรื่อง Tom Jones ของ Henry Fielding

Biographical Novel Proper หมายถึงนวนิยายซึ่งมีตัวเอกตัวเดียว และไม่เป็นทั้งพระเอกหรือผู้ร้าย แต่มีลักษณะเป็นคนสามัญ ซึ่งอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมอันดี นวนิยายประเภทนี้ที่เด่นมักเป็นนวนิยายอัตชีวประวัติ (autobiographical novel) ซึ่งตัวเอกเป็นผู้มีบทบาทในเหตุการณ์ต่าง ๆ และเล่าเรื่องชีวิตของตนเอง เช่นเรื่อง Robinson Crusoe ของ Daniel Defoe เป็นต้น

Novel of Education Formation หมายถึงนวนิยายซึ่งกล่าวถึงประวัติของตัวเอกในเรื่องเฉพาะตอนที่เกี่ยวกับการแนะนำหรือริเริ่ม กำนาศีลธรรมและสังคมในวัยผู้ใหญ่ เช่นเรื่อง Wilhelm Meisters Wanderjahre ของ Johann Wolfgang Von Goethe เป็นต้น

การจำแนกประเภทนวนิยาย โดยพิจารณาจากตัวละครนี้ นอกจากจะพิจารณาตัวละครตัวเดียวดังกล่าวมาแล้ว อาจพิจารณาตัวละครทั้งกลุ่มได้ เช่นแบ่งเป็น Political Novel คือนวนิยายที่เกี่ยวกับชีวิตนักการเมืองและบุคคลที่อยู่ในวงการเมือง Novel of High Life คือนวนิยายเกี่ยวกับชีวิตขุนนางและชนชั้นสูง Novel of Peasant Life เกี่ยวกับชีวิตของชาวไร่ ชาวนา และคนยากจน และ Cowboy Novel ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตในภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น⁴⁰

⁴⁰ Ian Watt, op. cit., pp. 674-5.

4.3 การจำแนกโดยพิจารณาจากท่านองแคง อาจารย์ เป็ลลิ่ง ฌ นคร อ่าง
ถึงวิธีที่ Percy Marks แบ่งเป็นสามชนิดคือ นวนิยายชนิดผูกเรื่อง (Plot Novel) นวนิยาย
แนวจิตวิทยา (Psychological Novel) และนวนิยายเรียลลิสต์ (Realistic Novel)⁴¹

Plot Novel ใ้แก่นนวนิยายที่มีเค้าเรื่องซับซ้อนนางงนและจบลงในลักษณะ
ที่ผู้อ่านไม่คาดหมาย เรื่องแบบนี้มีพฤติกรรมที่น่าตื่นตะลึงหลายตอน ตัวละครต้องต่อสู้กับ
อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อบรรลุผลตามปรารถนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนมากมีเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ
ความรัก การผจญภัยและการสืบสวนคดีลึกลับต่าง ๆ หัวใจของเรื่องอยู่ที่พฤติกรรมที่น่า
ตื่นตะลึง การดำเนินเรื่องต้องมีเหตุการณ์และความเคลื่อนไหว มีหลายฉากแต่ต้องมีความ
เกี่ยวโยงกัน ตัวอย่างเช่น เรื่อง Count of Monte Cristo โดย Alexandre Dumas
ซึ่งเป็นนวนิยายผูกเรื่องประเภทการผจญภัย

Psychological Novel นวนิยายประเภทนี้มีความเคลื่อนไหวหรือ
พฤติกรรมที่น่าตื่นตะลึงน้อย แต่จะเน้นที่การบรรยายจิตใจของตัวละครว่าเขามีความรู้สึกอย่างไร
เมื่อพบกับชีวิตในแง่ต่าง ๆ นวนิยายประเภทนี้เขียนยาก และไม่มีเทคนิคเฉพาะ ผู้
ประพันธ์ต้องมีฝีมือและมีความสามารถในการบรรยายความรู้สึกมาก ตัวอย่างได้แก่เรื่อง
Lord Jim โดย Joseph Conrad Crime and Punishment โดย Dostoevski
และเรื่องคนดีที่โลกไม่ต้องการ ของ สก กูร์เมโรวิทช์ เป็นต้น

Realistic Novel คือนวนิยายที่เปิดเผยความจริงของชีวิต มีความ
มุ่งหมายเพื่อแสดงความเป็นไปของชีวิตตามความเป็นจริง และละเอียดถี่ถ้วนที่สุดเท่าที่จะ
เป็นไปได้ ส่วนเนื้อเรื่องมีความสำคัญรองลงมา นวนิยายชนิดนี้ไม่ต้องผูกเรื่องเพราะมีลักษณะ
เป็นการบรรยายชีวิตของบุคคลหนึ่ง ในการพรรณานานหรือตัวละคร ผู้เขียนจะไม่แต่งเติม
อะไรเลย นอกจากยกเอาความเป็นจริงแห่งหนึ่งแห่งใดของชีวิตมาแสดงแก่ผู้อ่าน

⁴¹ เป็ลลิ่ง ฌ นคร, เรื่องเดิม, หน้า 94-9.

ข้อควรระวังในการเขียนนวนิยายชนิดนี้คือ อย่าให้รายละเอียดเกินสมควร จนทำให้ผู้อ่านเบื่อหน่าย และควรระวังการให้ความจริงซึ่งจะแจ่มจนเป็นที่แสดง เพราะ นวนิยายชนิดนี้ผู้เขียนมักแสดงค่านิยมที่ชั่วช้าเลวทรามของชีวิตมนุษย์ ตัวอย่างที่มีชื่อเสียง เช่น เรื่อง Madame Bovary โดย Gustav Flaubert

อนึ่ง การจำแนกนวนิยายตามแนวการเขียนเป็นสามแบบนี้ มิใช่จะแบ่ง เกณฑ์ออกไปทีเดียว นวนิยายบางเรื่องอาจมีลักษณะผสมของหลายแบบก็ได้ เช่น เป็นทั้ง แนวจิตวิทยาและแนวเรียลลิสต์ หรือเป็นแนวผูกเรื่องเรียลลิสต์ก็ได้

4.4 การจำแนกโดยพิจารณาจากเนื้อเรื่อง วิธีนี้ใช้มากที่สุดและมีต่าง ๆ กัน Manuel Komroff จำแนกนวนิยายโดยละเอียดเป็น 15 ประเภท ได้แก่

Biographical novel นวนิยายประเภทนี้เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับตัวละครตัวหนึ่งที่เป็นตัวเอกของเรื่อง ซึ่งมักได้เค้ามาจากบุคคลที่มีชีวิตจริง และกล่าวถึง ตัวละครอื่น ๆ ในฐานะเป็นตัวประกอบ นวนิยายประเภทนี้ครอบคลุมถึงนวนิยายอัตชีวประวัติ ด้วย ตัวอย่างได้แก่เรื่อง Moll Flanders โดย Daniel Defoe เรื่อง David Copperfield โดย Charles Dickens และเรื่องละครแห่งชีวิต โดย ม.จ.อากาศคำเกิง รพีพัฒน์ เป็นต้น

Historical Novel คือนวนิยายซึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์ในยุคสมัยต่าง ๆ นอกจากปัจจุบัน เช่นเรื่อง Gone with the Wind โดย Margaret Mitchell และเรื่อง สี่แผ่นดิน โดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นต้น

Social Novel คือนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสังคมส่วนใดส่วนหนึ่งในสมัยหนึ่ง ๆ เช่นเรื่อง Portrait of a Lady ของ Henry James และเรื่องผู้ดี ของคอกไม้สด

Thematic Novel มีวัตถุประสงค์ในการเขียนเพื่อแสดงแนวความคิด อย่างเป็นอย่างหนึ่ง เช่นเรื่องละครแห่งชีวิต และนิเวศนิเวศของ ม.จ.อากาศคำเกิง รพีพัฒน์ ซึ่งทรงประพันธ์ขึ้นเพื่อแสดงว่าชีวิตในโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกย่อมไปด้วยกัน โดยราววันไม่ได้

Novel of Fantasy เป็นนวนิยายจากจินตนาการของผู้ประพันธ์
มีเหตุการณ์ที่น่าตื่นตาตื่นใจและสนุกสนานมาก เช่นเรื่อง Alice in Wonderland โดย
Lewis Carrol และ Green Mansion โดย Jules Verne เป็นต้น

Satires มีวัตถุประสงค์เพื่อเยาะเย้ย ล้อเลียน หรือตำหนิประชด
ประชัน ความชั่วร้าย และความยุ่งยากต่าง ๆ ในสังคม เช่นเรื่อง Gulliver's Travel
โดย Jonathan Swift และเรื่อง The Animal Farm โดย George Orwell

Novel of Adventure เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือสำเร็จ
โดยไม่คาดหมาย ประกอบด้วยเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น การต่อสู้ และสตรีหรือความรัก เช่น
เรื่อง The Adventure of Huckleberry Finn โดย Mark Twain (Samuel
Langhorne Clemens)

Detective and Mystery มีเรื่องราวเกี่ยวกับคดีต่าง ๆ ซึ่งต้องมี
การสืบสวน มีความลึกลับซึ่งต้องพิสูจน์ การประพันธ์ในแนวนี้เริ่มขึ้นจาก Edgar Allen Poe
และ Wilkie Collins และได้รับความนิยมแพร่หลายขึ้นจากนวนิยายชุด Sherlock Holmes
โดย Sir Arthur Conan Doyle

Horror and Supernatural คือนวนิยายเรื่องปีศาจ ประกอบด้วย
อภินิหารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งพิสูจน์ไม่ได้ เช่นเรื่อง Dracula โดย Bram Stoker

Novel of the Soil สิ่งสำคัญในนวนิยายประเภทนี้คือสถานที่ซึ่ง
เป็นต้นเหตุให้มีเหตุการณ์และตัวละคร เช่นเรื่อง The Good Earth โดย Pearl S. Buck
และทุ่งนมหาราช โดย ม. ชูพินิจ

Episodic Novel เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่ง ๆ แต่มีความ
เกี่ยวพันกันด้วยการใช้ตัวละครชุดเดียวกัน เช่นเรื่อง The Pickwick Papers โดย
Charles Dickens และนวนิยายชุดล่องไพร โดย นาย อินทนนท์ เป็นต้น

Picaresque Novel หมายถึงนวนิยายซึ่งแสดงชีวิตของคนสามัญ
และคนชั้นต่ำ เช่นพวกมิจฉาชีพ หรือคนเสเพล เนื้อเรื่องเป็นตอน ๆ แต่ต่อเนื่องกันโดย
ใช้ตัวละครชุดเดียวกันเช่นเดียวกับ Episodic Novel เช่นเรื่อง Arsène Lupin
ของ Maurice Leblanc และเรื่อง Tom Jones ของ Henry Fielding

Psychological Novel เป็นเรื่องการบรรยายความรู้สึกและสภาพจิตใจของตัวละคร ซึ่งเป็นผลจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบและจากสภาพชีวิตในท่านต่าง ๆ นวนิยายประเภทนี้มีพฤติกรรมและเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้นน้อย เป็นประเภทที่เขียนยากและไม่ มีเทคนิคเฉพาะ เช่นเรื่อง Lord Jim ของ Joseph Conrad และเรื่องคนดีที่โลกไม่ต้องการของ สด ภูมระโรหิต

Problem Novel เป็นเรื่องซึ่งแสดงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่นความชั่วร้ายทางการเมือง ความเหลวแหลกในสังคม ความขัดแย้งระหว่างผิว และปัญหาชีวิตสมรส ตัวอย่างนวนิยายประเภทนี้ได้แก่เรื่อง Uncle Tom's Cabin (Life among the Lowly) ของ Harriet Beecher Stowe และเรื่องเรือมนุษย์ ของกฤษณา อโศกสิน

Humor Novel ได้แก่วนวนิยายเบาสมอง มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นประการสำคัญ เช่นนวนิยายชุดคุณตัก สีขาว ของแสงทอง นวนิยายของ Laurence Sterne และ Mark Twain เป็นต้น

การจำแนกประเภทนวนิยายโดยพิจารณาจากเนื้อเรื่องนั้น ยังมีกล่าวในข้อเขียนของ เปลื้อง ๗ นคร โดยอธิบายตามวิธีของ Frank H. Vizetly ที่จำแนกนวนิยายเป็นสี่ประเภทใหญ่แล้วแบ่งเป็นประเภทย่อย⁴³ ดังนี้

นวนิยายเกี่ยวกับเหตุการณ์ (Novel of Incident) แยกออกเป็น

นวนิยายผจญภัย (Novel of Adventure)

นวนิยายเชิงชีวประวัติ (Biographical Novel)

นวนิยายเกี่ยวกับเรื่องทะเล ทหาร และภารกิจพิ

นวนิยายทางประดิษฐ์เรื่อง (Novel of Artifice) คือคิดวางโครงเรื่องให้ซับซ้อนน่าฉงนได้แก่

อาชญากรรม (Detective Story)

นวนิยายเรื่องลึกลับมหัศจรรย์ (Novel of Mystery)

นวนิยายเกี่ยวกับความคิดฝัน (Novel of Fantasy)

⁴² Komroff, *op. cit.*, pp. 28-9.

⁴³ เปลื้อง ๗ นคร, เรื่องเดิม, หน้า 76.

นวนิยายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นไปของมนุษย์ (Novel of Ordinary Life)

แยกออกเป็น

นวนิยายที่มีจุดหมายคือ ต้องการแสดงหลักธรรมหรือแนวความคิด

นวนิยายสมจริง (Realistic Novel)

นวนิยายซึ่งมุ่งแสดงผลอย่างใดอย่างหนึ่ง (Novel of the Inevitable)

หมายถึงนวนิยายซึ่งมีเนื้อเรื่องไปตามเหตุและผลไต่แก

นวนิยายเชิงปัญหา (Problem Novel) คือนำเอาปัญหาความเป็นอยู่ของมนุษย์มาแสดง และชี้ให้เห็นว่าผลของความเป็นอยู่นั้น จะประสบผลสุดท้ายอย่างไร

นวนิยายเชิงวิเคราะห์หรือนวนิยายเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของมนุษย์ (Analytical Novel หรือ Novel of Character) คือ นวนิยายที่เสนอรายละเอียดต่าง ๆ เฉพาะในค่านที่เกี่ยวของและมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์

การจำแนกประเภทนวนิยายโดยพิจารณาจากเนื้อเรื่องอีกแบบหนึ่งตามวิธีของ Royal A. Gettman ซึ่งอธิบายไว้ใน Dictionary of literary Terms ของ Joseph T. Shipley⁴⁴ คือ

ก. นวนิยายเชิงสังคมวิทยา (Socialological Novel) คือนวนิยายเกี่ยวกับผลของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในสมัยหนึ่ง ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีต่อพฤติกรรมของมนุษย์ นวนิยายประเภทนี้เริ่มแพร่หลายขึ้นระหว่างสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป Honoré de Balzac ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักประพันธ์คนแรกที่แสดงให้เห็นลักษณะสังคม ซึ่งถือว่าเงินเป็นสิ่งสำคัญ อันเป็นการเปิดทางให้นักเขียนอื่นเจริญรอยตาม เช่นเรื่อง Hard Times ของ Charles Dickens

เนื่องจากนวนิยายประเภทนี้มีขอบเขตอยู่ในวงสังคมแคบ และมีวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นเมื่อล่วงเวลามาแล้วอาจมีคุณค่าแต่เพียงค่านประวัติศาสตร์เท่านั้น ในประเภทนวนิยายสะท้อนสังคมนี้ รวมนวนิยายแบบอื่น ๆ ไว้ด้วยคือ

⁴⁴ Shipley, op. cit., pp. 217-9.

Problem Novel คือนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมเฉพาะด้านใด
ด้านหนึ่ง เช่น การหย่าร้าง หรือการรังเกียจเชื้อชาติ

Propaganda Novel หมายถึงนวนิยายที่เขียนโดยวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน
ชนชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือสถาบันหนึ่ง และทำนิตินิเคียนหรือกล่าวหาสิ่งอื่นหรือบุคคลอื่น

Proletarian Novel คือนวนิยายซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความเห็นใจ
ปัญหาของชนชั้นกรรมาชีพ

Novel of the Soil หมายถึงนวนิยายซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ
อันมีสาเหตุจากธรรมชาติ เช่น พายุร้ายแรง ความแห้งแล้ง ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
เป็นต้น

ข. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (Historical Novel) หมายถึงนวนิยายซึ่งมีตัวละคร
จาก และเหตุการณ์จากอดีต แยกเป็นแบบย่อยได้ดังนี้

Period Novel เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยทางประวัติศาสตร์
หรือเรื่องโบราณ มีเนื้อเรื่องซึ่งแสดงรายละเอียดทางสังคมในอดีต โดยนำมาแต่งขึ้นใหม่
ตัวละครอาจเป็นเพียงตัวแทนของคนในสมัยนั้นมากกว่าจะเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์จริง ๆ
นวนิยายประเภทนี้ได้แก่นวนิยายอิงประวัติศาสตร์รุ่นแรกบางเรื่อง เช่นเรื่อง Anacharis
in Greece ของ Barthelemy

Historical Romance หมายถึงเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหนีจากความ
วุ่นวาย และความน่าเบื่อหน่ายของโลกปัจจุบันไปสู่เรื่องราวของยุคกรีกโรมันเมือง และ
นักผจญภัยในอดีตอันเป็นเวลานานมาแล้ว เช่น ผลงานของ Alexandre Dumas และ Sir
Walter Scott บางเรื่อง

Historical Novel Proper เป็นเรื่องตรงข้ามกับประเภท
Historical Romance คือ มีเรื่องราวที่ความจริง แต่เป็นการเพิ่มข้อเท็จจริง และ
ทำให้เห็นเด่นชัดขึ้นโดยถือหลักว่า อดีตอาจเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับปัจจุบันไม่มากนัก
นวนิยายประเภทนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่สำคัญ ๆ และถาวร แต่จะเน้นที่สภาพแวดล้อม
อันเกี่ยวข้องกับปัจจุบันเท่านั้น เช่นเรื่อง The Heart of Midlothian โดย Sir Walter
Scott และเรื่อง Claudius I โดย Robert Graves เป็นต้น

Confession Novel หมายถึงนวนิยายซึ่งแต่งโดยนำเหตุการณ์บางอย่าง
ในประวัติศาสตร์ หรือข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ซึ่งยังคงอยู่ในความสนใจเป็นโครงเรื่อง
ลักษณะของนวนิยายประเภทนี้คือ เป็นเรื่องซึ่งผู้เล่าประสบการณ์เอง จึงใช้สรรพนาม ฉัน คิฉัน
หรือข้าพเจ้า มีประเภทย่อย คือ

นวนิยายลึกลับเกี่ยวกับสมัยโกธิค (Gothic)

อาชญากรรม (Detective Story)

นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์ (Science Fiction)

สำหรับนวนิยายไทยเมื่อพิจารณาจากเนื้อเรื่องซึ่งผู้ประพันธ์นิยมแต่งตามวิธีจำแนก
ประเภทนวนิยายแบบตะวันตก แบ่งออกได้ 11 ประเภทดังนี้

ก. นวนิยายรัก หมายถึงนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่างชายและ
หญิง มีสามแนวคือ นวนิยายรักเบาสมอง นวนิยายรักสุข และนวนิยายรักโศก แต่ละแบบมี
ลักษณะดังนี้

นวนิยายรักเบาสมอง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความสนุกสนานแก่ผู้อ่านมาก
กว่าจะแสดงข้อคิด เป็นเรื่องชีวิตรักซึ่งมีแต่ความสุขสดชื่นปราศจากอุปสรรคใด ๆ การ
ดำเนินเรื่องมักแทรกบทตลก สนุกสนาน แจ่มจืด และจบลงอย่างประสมสุข ตัวอย่างเช่นเรื่อง
เจ้าสาวของอานนท์ โดย ว.ณ.ประมวลมารค เรื่องดวงใจ โดยสุภาว เทวกุล และเรื่อง
ผูกของยอดรัก โดย กาญจนา นาคันท์ เป็นต้น

นวนิยายรักสุข ได้แก่นวนิยายชีวิตรักซึ่งไม่สนุกสนานราบรื่นเหมือนแบบ
แรก แต่ต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ความรังเกียจของบิดา มารดา ของฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่ง ความเข้าใจผิด การอิจฉาริษยา หรือเหตุการณ์ซึ่งทำให้ต้องพลัดพรากกัน อย่างไรก็ตาม
ก็ตามในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็สามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ด้วยความดี และจบลงอย่าง
มีความสุข ตัวอย่างเช่นเรื่องบ้านทรายทอง ของ ก.สุรางคนางค์ และเรื่องปริศนา ของ
ว.ณ.ประมวลมารค เป็นต้น

นวนิยายรักโศก มีโครงเรื่องคล้ายกับแบบรักสุข แต่แตกต่างกันในตอน
จบคือ แทนที่ตัวเอกทั้งสองฝ่ายจะมีความสุข กลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเศร้า เช่น
การตายของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การแตกแยกกัน การพลัดพรากกัน ทั้ง ๆ ที่ยังรักกันอยู่ด้วย

เหตุผลต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีวิธีชมอีกแบบหนึ่งคือ ผู้ประพันธ์จะทิ้งเรื่องค้างไว้ให้ผู้อ่าน ตัดสินเองว่าควรจะจบลงอย่างไร ตัวอย่างเช่นเรื่อง ไม่มีคำตอบจากสวรรค์ โดย ศรีวัณน์ สถาปนวัฒน์ และเรื่องตุ๊กกรม โดย ทนยันตี

ข. นวนิยายสะท้อนสังคม นวนิยายประเภทนี้มีลักษณะตรงกันกับ Social Novel ของตะวันตก มีเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมส่วนใดส่วนหนึ่งในสมัยหนึ่ง ผู้แต่งอาจแสดงสภาพความเป็นไปทั่ว ๆ ไปหรือมุ่งแสดงแต่เพียงด้านดีหรือเลวของสังคมนั้นแต่เพียงด้านเดียวก็ได้ นวนิยายประเภทนี้มีลักษณะของนวนิยายสมจริงด้วย ตัวอย่างเช่นเรื่อง ผู้ดี ของคอกไม้สด หงษ์มหาราช ของเรียมเอง⁴⁵ และเรื่องสงครามชีวิตของศรีบูรพา

ค. นวนิยายแสดงข้อคิดหรือปัญหา หมายถึงนวนิยายซึ่งมุ่งแสดงทัศนคติของผู้ประพันธ์ที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือชี้ให้เห็นปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม มีลักษณะคล้ายคลึงกับนวนิยายสะท้อนสังคม แต่เป็นการเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสังคมเฉพาะที่เป็นปัญหา มิใช่เป็นการแจ้งรายละเอียดความเป็นไปในสังคมนั้น นวนิยายประเภทนี้ค่อนข้างหนัก แต่ผู้อ่านจะได้ประโยชน์จากข้อคิดนอกเหนือจากความบันเทิงจากเนื้อเรื่อง เช่น เรื่องละครแห่งชีวิต ของ ม.จ.อากาศคำเกิง รพีพัฒน์ และเรื่องนำเขาระทราย ของกฤษณา อโศกสิน⁴⁶

ง. นวนิยายชีวิตโลกโชน นวนิยายประเภทนี้ตัวเอกของเรื่องต้องเก่งกล่ามาก เพราะมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการต่อสู้ การเสี่ยงชีวิตเพื่อแสดงความกล้าหาญ ในตอนสุดท้ายจะจบอย่างมีความสุข ตัวอย่างเช่นเรื่องศาลเพียงตา ของไม้เมืองเดิม⁴⁷

⁴⁵ นวนิยายเรื่องนี้เป็นลักษณะของ Novel of the Soil ด้วย ดูเพิ่มเติมที่ หน้า 39 และ 42.

⁴⁶ นวนิยายประเภทนี้คล้ายกับ Thematic Novel ของตะวันตก ดูเพิ่มเติมที่หน้า 38.

⁴⁷ นวนิยายประเภทนี้คล้ายกับ Picaresque Novel ของตะวันตก ดูเพิ่มเติมที่ หน้า 36 และ 39.

จ. อาชญนิยาย คือนวนิยายที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการสืบสวนคดีต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ความลึกลับ การเผชิญอันตรายและมีการต่อสู้ เป็นนวนิยายประเภทเก่าแก่ของไทยประเภทหนึ่ง ได้แก่เรื่อง แพร่ค่าและหน้าผี ของหลวงสารานุกรมประพันธ์ และเรื่องจากนั้นจนนิรันดร ของศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์ เป็นต้น⁴⁸

ฉ. นวนิยายผจญภัย หมายถึงนวนิยายที่มีเหตุการณ์เสี่ยงอันตราย ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเหตุการณ์ที่มหัศจรรย์เหนือธรรมชาติอันเกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง นอกจากนี้ต้องมีการต่อสู้และเรื่องราวเกี่ยวข้องกับสัตว์ และเหตุการณ์ร้ายแรงต่าง ๆ ซึ่งตัวเอกของเรื่องต้องเผชิญ ซึ่งจะคลี่คลายไปในทางที่ดีที่สุดในที่สุด ตัวอย่างเช่น เรื่องเกาะกาที โดยพันธุงาม และเรื่องวายุณี โดยกาญจนาภักดิ์ เป็นต้น⁴⁹

ช. หลัสนิยาย เป็นนวนิยายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลายอารมณ์ แก่นผู้อ่านเป็นประการสำคัญ เช่น นวนิยายชุด คุณดึก สีชาทร โดย แสงทอง เรื่องอ้ายเปี้ยคว้น โดย อป ไชยวสุ และเรื่อง นามนั้นสำคัญไฉน โดย สันต์ เทวรักษ์ เป็นต้น

ซ. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ หมายถึงนวนิยายที่เกี่ยวข้องด้วยประวัติศาสตร์ มีหลายลักษณะ เช่น นวนิยายซึ่งอาศัยเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในประวัติศาสตร์เป็นโครงเรื่อง ใช้บุคคลที่มีจริงเป็นตัวละครบางตัว แต่กำหนดบทบาทและบทเจรจาขึ้นใหม่ หรืออาจเป็นเพียงอาศัยฉากและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ แล้วกำหนดเรื่องราวและตัวละครใหม่ทั้งหมด เช่น เรื่องคามศักดิ์เหล็กน้ำพี้ โดย อายันโชน และเรื่องสี่แผ่นดิน โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช⁵⁰

⁴⁸ นวนิยายประเภทนี้คล้ายกับ Detective and Mystery ของตะวันตก ดูเพิ่มเติมที่หน้า 39.

⁴⁹ นวนิยายประเภทนี้คล้ายกับ Novel of Adventure ของตะวันตก ดูเพิ่มเติมที่หน้า 39.

⁵⁰ นวนิยายประเภทนี้คล้ายกับ Historical Novel ของตะวันตก ดูเพิ่มเติมที่หน้า 38 และ 42.

๗. นวนิยายการเมือง นวนิยายประเภทนี้ในต่างประเทศมีมาก แต่ในประเทศไทยยังมีน้อยและเป็นของใหม่ที่เพิ่งเริ่มขึ้นเมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้เอง นวนิยายประเภทนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นนวนิยายแสดงข้อคิดแนวหนึ่ง มีวิธีเสนอเรื่องสี่แบบคือ

กล่าวถึงสถาบันการเมือง สถาบันหนึ่งสถาบันใด นวนิยายแบบนี้ยังไม่มีในประเทศไทย ตัวอย่างเรื่องของต่างประเทศได้แก่เรื่อง Advice and Consent ของ Allen Drury ซึ่งได้รับรางวัล Pulitzer แขนงนวนิยายในปี ค.ศ. 1960 เป็นเรื่องเกี่ยวกับวุฒิสภาของอเมริกัน และเล่มเหลี่ยมการต่อสู้ของวุฒิสมาชิกต่าง ๆ อีกเรื่องหนึ่งคือ The Man โดย Irving Wallace เกี่ยวกับสถาบันประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา

การเสนอเรื่องการต่อสู้ทางการเมืองของตัวละครเอก นวนิยายแบบนี้ของไทยมีหลายเรื่อง เช่น ขบวนการเสรีจีน ของสศ กุรมะโรหิต จันทร์หอม ของวุฒิชู เกษกุญชร และ เมืองนิรมิตร ของ ม.ร.ว. นิมิตมงคล นวรัตน์ เป็นต้น

การเสนอเรื่องในรูปการถกเถียงกับปรัชญาการเมือง และลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครในเรื่อง นวนิยายประเภทนี้ของไทยมีมาก เช่น เรื่องไผ่แดง ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ความรักของวิลยา นีศาจของ เสนีย์ เสาวพงศ์ พลัมพลามาดี ของ รัตนะ เขียวประภาส และเรื่องพัทธยา ของคาวทาง เป็นต้น ⁵¹

การเสนอเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์ เป็นการสื่อความคิดทางการเมืองของไทยเราเท่าที่มียังไม่เป็นรูปนวนิยาย หรือวรรณกรรมที่ชัดเจน โดยมากมักเป็นเรื่องตลกขำขัน ล้อเลียนคณะผู้บริหารประเทศ ของต่างประเทศที่มีชื่อเสียง เช่น เรื่อง Animal Farm ของ George Orwell

⁵¹ ประทุมพร วัชรเสถียร, "วรรณกรรมการเมือง," ภาษาและหนังสือ,

นวนิยายในรูปการ เสนอ เรื่องแบบต่าง ๆ ที่กล่าวทั้งหมดนี้ มีแนวความคิดใหญ่ สองแนวคิด การชี้ให้เห็นถึงการ เดา เปรียบของผู้นิพนธ์อำนาจทางการเมือง หรือนายทุน ซึ่ง ทำให้ผู้นิพนธ์อยู่ใต้อำนาจการบังคับนั้นปรารถนาที่จะปลดแอกตนเองในรูปต่าง ๆ กัน หรือการชี้ชวนให้ มองเห็นความนอกวิสัยนอกรอยของการปกครองแบบใหม่ว่ามีอันตราย และประชาชนควรระวังภัยภัยก็ยังมีในลัทธิ เกม

๖. นวนิยายอิงพุทธศาสนา คือนวนิยายที่มีเนื้อเรื่อง เกี่ยวกับพุทธศาสนา หรืออาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นโครงเรื่อง นวนิยายประเภทนี้มีในประเทศไทย นานมาแล้ว เรื่องแรกที่มีชื่อเสียงคือเรื่องกามนิค ซึ่งแปลโดยเสฐียรโกเศศ และนาคะ-ประทีป จากฉบับภาษาอังกฤษของนาย John E. Logie ซึ่งแปลจากเรื่องภาษาเยอรมัน คือ Der Pilger Konranita แต่งโดยชาวเดนมาร์กชื่อ Karl Adolph Giellerup นวนิยายเรื่องนี้แม้ว่าจะแปลจากภาษาต่างประเทศ แต่มีสำนวนโวหารไพเราะสละสลวยจน ไม่ทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องแปลเลย กามนิค เป็นนวนิยายอิงพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน อาศัย พุทธประวัติและหลักธรรม ตลอดจนเรื่องราวในพระสูตรต่าง ๆ เป็นโครงเรื่อง และสอดแทรกด้วยเรื่องในลัทธิศาสนาพราหมณ์และวรรณคดีอินเดีย นวนิยายประเภทนี้ในสมัยต่อมา มีผู้แต่งเป็นจำนวนมาก นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงคือ สุจิตต์วิภากร หรือ สุจิตต์ ปุณฺณภาพ ตัวอย่างนวนิยายที่แต่ง เช่น เรื่องนันทะ-ปราบดี ลุ่มแม่น้ำมณฑา และอาทิตย์ชนทางทิศ ตะวันตก เป็นต้น

๗. นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์ นวนิยายประเภทนี้ใช้ความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์ประกอบในการวางโครงเรื่อง และกำหนดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง นอกจากนี้ ผู้ประพันธ์ต้องใช้จินตนาการประกอบด้วย นวนิยายประเภทนี้มีนักประพันธ์ไทยแต่งน้อย เพราะในประเทศไทยวิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ แต่ก็ยังปรากฏมีบ้าง เช่น ในวารสาร เสนาศึกษาและแนววิทยาศาสตร์ลง เรื่อง ภูโลกและซิการ์ซนิกร ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์ และการเดินทางในอวกาศ และเรื่องลูกสาวนายพราน ซึ่งเกี่ยวกับชีววิทยาและ ไฟฟ้า ซึ่งแต่งตั้งแต่ พ.ศ. 2472 ถึง พ.ศ. 2474

4.5 การจำแนกนวนิยายตามทัศนะของผู้ประพันธ์และคามลักษณะการใส่ขอมูล วิจารณ์
แตกต่างจากวิจารณ์อื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว สามารถใช้จำแนกงานประพันธ์ได้ทุกประเภททั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง โดยแบ่งเป็นสี่กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มไอคิลิสต์ กลุ่มคลาสสิซิสม์ กลุ่มโรแมนติคส์

และกลุ่มรีอาลิสต์ แต่ละกลุ่มมีลักษณะดังนี้

กลุ่มไคดิสต์ หมายถึงบทประพันธ์ที่แสดงหลักปรัชญา เกี่ยวกับความจริงแห่งชีวิต หรือเกี่ยวข้องกับอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการชักจูงจิตใจให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังหมายถึงบทประพันธ์ที่แสดงธรรมชาติของมนุษย์โดยเน้นคุณธรรมและคุณลักษณะต่าง ๆ โดยไม่ให้ความสนใจหรือกล่าวถึงความชั่วของมนุษย์ อันเป็นลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มรีอาลิสต์⁵² ตัวอย่างนักประพันธ์ไทยในกลุ่มนี้คือ เสี่ยงที่สุดคือ พระมหาธรรมราชาที่ 1 ผู้ทรงพระราชนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง และนักประพันธ์อื่น ๆ ที่นิพนธ์มหาชาติคำหลวง มุทาเวสสันดรชาดก และนิทานอิงศาสนาพราหมณ์ต่าง ๆ

กลุ่มคลาสสิกนิสต์ หมายถึงบทประพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับความงาม ความสูงส่ง ซึ่งเขียนขึ้นสำหรับชนชั้นสูงมิใช่วรรณกรรมสำหรับประชาชนโดยทั่วไป⁵³ บทประพันธ์ของไทยในกลุ่มนี้มักเกี่ยวข้องกับปรัชญาทางจรรยาของอินเดียดวย นักประพันธ์ไทยที่แก่นในกลุ่ม เช่น ศรีปราชญ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเรื่องพระนลคำหลวง ศกุนตลา พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ในกนกนคร นิทานเวตาล และพระนลคำฉันท์ พระยาศรีสุนทรโวหาร (ต้น สาลักษณ์) ในเรื่องอิธราชคำฉันท์ และชิต บุรทัต ในสามัคคีเทพคำฉันท์ เป็นต้น

กลุ่มโรแมนติสต์ บทประพันธ์ในกลุ่มนี้มีลักษณะ เป็นการฝ่าฝืนกับความคลั่งเพ้อ ความรัก ความเศร้า และธรรมชาติซึ่งมีความจริงอยู่เพียงเล็กน้อย แต่ลักษณะที่นักประพันธ์แสดงความรู้สึกออกมานั้นมีความยิ่งใหญ่และสูงส่ง⁵⁴ บทประพันธ์เช่นนี้ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงเรียกว่า "นิยายพิสวาท" ตัวอย่างนักประพันธ์ไทยในกลุ่มนี้ เช่น พระยาเยาวราช ผู้นิพนธ์ ดิลลิตพระลอ ศรีปราชญ์ในกำสรวลศรีปราชญ์ และเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ในกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง เป็นต้น

52
Shipley, Ibid., p. 155.

53
Ibid., p. 46..

54
Ibid., p. 265.

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ โคธธิบายลักษณะของนวนิยายโรแมนติก โดยละเอียด

ดังนี้

นวนิยายชนิกพาณ (romantic) คือนวนิยายที่ผู้ประพันธ์
พอใจระบายภาพพจน์มากกว่าภาพที่สัจปรกของชีวิต เนื้อ
เรื่องมักจะดำเนินไปในทางที่ตัวเองได้รับความทุกข์ในตอนต้น
ในขั้นปลายมักจะได้รับความสุขสมปรารถนา ผู้ประพันธ์นวนิยาย
ชนิดนี้พอใจที่จะให้ผู้อ่านเห็นส่วนที่งดงามบางประการเกินกว่า
ที่เป็นจริง และมักมีตัวละครที่มีความดีเด่นเห็นชัดให้ผู้อ่านชื่นชม
และมักมีตัวละครที่เห็นชัดว่าเป็นตัวร้ายของเรื่อง ตัวร้ายนี้
บางครั้งก็กลับใจกลายเป็นคนดี บางคราวก็ได้รับโทษสมควร
แก่ความชั่วร้ายของตน⁵⁵

กลุ่มรีออลิสต์ (หรือ เนเชอรัลลิสต์) หมายถึงกลุ่มแห่งการประพันธ์ที่เปลี่ยน
แนวจากความไพเราะเข้าสู่เฉพาะปัญหาที่แท้จริงหรือคามธรรมชาติ คือสนใจกับสิ่งใดก็ตาม
ที่เกิดขึ้นตามรูปการที่เป็นธรรมดาในสังคม โดยที่ไม่ใช่แบบอย่าง (type) ไม่มีชีวิตคิด
ปกติชนและไม่มีเหตุการณ์บังเอิญอย่างไม่มีทางเป็นไปได้ ได้รับการแบ่งย่อยเป็นสามประ-
การ คือ

ก. เซนติเมนทอลรีออลิสต์ เป็นกลุ่มแห่งการประพันธ์ ซึ่งมีลักษณะของ
ความคลั่งเพื่อน่อย ๆ ปนความเป็นจริง ซึ่งเป็นส่วนใหญ่ มีตัวแสดงเป็นแบบอย่างที่ทำไม่ได้
ในชีวิตธรรมดา และอาจมีลักษณะของคนมีผิดปกติอยู่ด้วย นักประพันธ์และผลงานในกลุ่มนี้เช่น

⁵⁵ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, แนะแนวทางอ่านนวนิยาย (อนุสารมหาวิทยาลัย
ภาษาไทย) (นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511), หน้า

ม.จ. อากาศคำ เกิง รัชพัฒน์ ในเรื่องละครแห่งชีวิต และวิมานทะเลสาบ หลวงวิจิตรวาทการ
ในเรื่องสมร และ ม.ล. บุญผา นิมมานเทมิตร ในเรื่องหนึ่งนัย เป็นคน

ข. เพียวรีอาลิสต์ คือ เรื่องที่มุ่งเฉพาะการดำเนินฉากแห่งความเป็นจริง
โดยปราศจากความคลั่งเพ้อ ไม่มีตัวละครซึ่งเป็นแบบอย่าง ไม่มีตัวละครที่ผิดปกติ โดยมาก
เรื่องจะเล่าไปด้วยบรรยากาศแห่งความงามและความสุขที่พึงปรารถนาในโลกมนุษย์ และ
ความพอใจในความสงบโดยไม่ปรารถนาเหตุการณ์ใด ๆ ที่จะนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ชีวิต
ตัวอย่าง นักประพันธ์และผลงานในประเภทนี้ เช่น ม.ล. บุญผา นิมมานเทมิตร ใน
เรื่อง กรรมเก่า และ นิจ เป็นคน

ค. คอนเทมโพรารี (หรือโปลิติกอลรีอาลิสต์) คือกลุ่มแห่งศิลปินทางวรรณคดี
ที่ใหม่ที่สุด ซึ่งเขียนเรื่องราวของชีวิตมนุษย์ไปตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง วรรณ-
กรรมกลุ่มนี้ให้ความเข้าใจใหม่ว่า มนุษย์จะพ้นความผูกพันทางการเมืองมิได้ ดังนั้นความ-
เจริญที่สุดแห่งชีวิตมนุษย์จะต้องเคล้ากับปัญหาประชาคม ตัวอย่าง นักประพันธ์และผลงาน
ในกลุ่มนี้ เช่น ม.จ. อากาศคำ เกิง รัชพัฒน์ ในเรื่อง นิว เหลือง นิว ชาว 56

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ อธิบายลักษณะของนวนิยายชนิดนี้ไว้ คือ

นวนิยายชนิดภาพจริง (realist) ผู้ประพันธ์มักจะ
นิยมแสดงค่านิยมที่เกลียดหรือที่เสียดของชีวิตยิ่งกว่าค่านิยม
ที่ดีงาม บางคราวก็ทำให้ค่านิยมที่แท้จริงเกิดขึ้นหรือค่านิยมที่
ใจให้เสียดเสีย เป็นค่านิยมที่เด่นที่สุดในหนังสือของตน นวนิยาย
ประเภทนี้เฟื่องฟูอยู่เป็นอันมากในศตวรรษที่ 19 ในประเทศ
ฝรั่งเศส แต่เดิมาก็ค่อย ๆ คลายความรุนแรงลง 57 ตัวอย่าง
ของนวนิยายประเภทนี้ เช่น เรื่องไฟใต้น้ำ ของ สุภาว
เทวกุล สงครามชีวิต โดยศรีบูรพา และเรื่องน้ำเซาะทราย
โดย กฤษณา อโศกสิน เป็นคน

56

Ibid., pp. 265-70

57

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, แนวทางการอ่านนวนิยาย, หน้า 3-4.